

Univerzita Karlova

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Iva Partlová

Efekt rodičovské výchovy u předškolních dětí na sledovanosti sociálních sítí

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PaedDr. PhDr. et PhDr. Pavel Harsa, MBA, Ph.D., Ph.D.

Konzultant: Mgr. Jaroslav Vacek, PhD.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze,

Iva Partlová

Podpis

Identifikační záznam:

Partlová, I. Efekt rodičovské výchovy u předškolních dětí na sledovanost sociálních sítí. [The effect of parental education on preschool children on social network audience]. Praha, 2022. 59 s., 2 přílohy. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika 1. LF UK, 2022. PaedDr. PhDr. et PhDr. Pavel Harsa, MBA, Ph.D., Ph.D.

Poděkování:

Děkuji Pavlu Harsovi za odbornou pomoc, dále Jaroslavu Vackovi, za konzultace, ale také mé skvělé rodině, mému příteli, známým za podporu v celém studiu.

Abstrakt

Východiska: Rychlá a moderní doba jde velice kupředu. Moderní technologie se dostávají do rukou všem ať chceme či ne, bohužel i těm nejmenším. Všichni se od všech učíme a napodobujeme chování druhých již od malička, a hlavně od našich rodičů.

Cíle: Hlavním cílem tohoto výzkumu je, zda mají rodiče vliv na používání sociálních sítí na své předškolní děti. Dalším cílem je se zaměřit na to, kolik času děti na obrazovkách tráví. Dále také zjistit, na jakých sociálních sítích děti respondentů nejvíce tráví čas a zároveň to porovnat s jejich rodiči, zda kopírují jejich vzorce chování.

Metody: Data byla získána pomocí anonymního dotazníkového šetření. Celkem odpovědí bylo 136, které byly jak ve formě psané, tak on-line. Psané dotazníky byly pečlivě přepsány do excelu a následně vyhodnoceny.

Výsledky: Děti jsou ovlivněny svými rodiči ve výchově, která je spojená s používáním obrazovek a jaké činnosti na nich nejvíce vyhledávají. Rodiče jsou nejvíce pro restriktivní mediaci. Další nejvíce zastoupenou je aktivní mediace. Nejvíce svoje elektronické zařízení půjčuje rodič, který má vzdělání střední školy s maturitou či VOŠ. Nejvíce času na sociálních sítích tráví děti, kterým je 6. Nejvíce stráveného času na sociálních sítích bylo hodinu denně. Děti v předškolním věku nejsou ovlivněny svými sourozenci v trávení času na elektronických zařízeních. Děti tráví mnoho času na elektronice pro zahnání nudy, při cestování, během jídla a v restauraci. Rodiče nejvíce tráví čas na svých zařízeních na hřišti, když ukládají dítě ke spánku, během jídla, když dítě dopravuje na kroužky a když si hraje se svým dítětem.

Závěr, doporučení: V tomto tématu je důležité se věnovat i nadále formou preventivních programů v mateřských školách, jak pro děti, tak i pro rodiče z důvodu rychlé doby, která jde rychle dopředu i v používání sociálních sítí.

Klíčová slova: rodiče, výchova, předškolní věk, sociální sítě, sledovanost

Abstract

Background: These high-speed modern times are moving forward rapidly. Modern technology is getting into the hands of everyone whether we want it or not, unfortunately even our youngest. We all learn from those around us and imitate the behavior of others from a young age, especially from our parents.

Aims: The main aim of this research is to map the patterns of parental behaviour regarding the use of social networking sites and the access to electronic devices of their children who are actively attending nursery school.

Methods: Data were collected using an anonymous questionnaire survey. There were 136 responses in total, which were filled in, either in writing or online. The hand written questionnaires were carefully transcribed into excel spreadsheets and then analysed.

Results: Children are definitely influenced by their parents in terms of screen use and what activities they seek out most on screens. Parents are most in favor of restrictive mediation. The next most represented is active mediation. Parents with a high school diploma or college education are the most likely to lend their electronic device (cell phone, computer or laptop). 6 year old children spend the most time on social media. The most time spent on social media was one hour per day. Preschoolers are not at all influenced by their siblings in spending time on electronic devices. Children spend the most time on electronics to ward off boredom, while traveling, during meals, and at restaurants. Parents spend the most time on their devices on the playground, when putting the children to bed, during meals, when transporting their children to after-school activities and when playing with their children.

Conclusion and recommendation: In this topic, it is important to continue to focus on prevention programs in kindergartens, both for children and parents, due to the fast time that is fast forward in the use of social networks

Key words: parents, education, preschool age, social networks, viewership

Obsah

1 ÚVOD	9
2 Charakteristika dítěte v předškolním věku.....	10
2.1 Obecná charakteristika vývoje	10
2.1.1 Vývoj základních schopností a dovedností.....	10
2.1.2 Motorický vývoj.....	10
2.1.3 Vývoj verbálních schopností.....	10
2.1.3 Emoční vývoj a socializace.....	11
3 Současné pojetí výchovy	13
3.1 Co je ve výchově důležité?	13
3.1.1 Role matky a otce ve výchově	13
3.2 Typologie výchovných stylů.....	14
2.2.1 Autokratická výchova	14
3.2.2 Tolerantní výchova	14
3.2.3 Demokratická výchova	14
3.3 Rodiče a informační technologie (media parenting).....	15
3.3.1 Média a čas.....	15
3.3.2 Doporučení pro rodiče	17
3.3.3 Doporučení od pediatra pro rodiče.....	17
4 Dítě v předškolním období ve vztahu k ICT	19
4.1 Pravidla pro užívání sociálních sítí pro děti	19
4.2 Dopad sociálních sítí na děti.....	19
4.3 Přínosy a rizika.....	20
4.3.1 Přínosy sledování moderních technologiích.....	21
4.3.2 Rizika sledování moderních technologií.....	21
4.4 Představení základních aplikací a virtuálních světů	22
4.5 Bezpečnost na internetu	23
PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
5 Výzkumná metodika	24
5.1 Cíle výzkumu.....	24
5.2 Výzkumné otázky.....	24
5.3 Metoda výzkumu.....	24
5.4 Sběr dat a tvorba dat.....	24
5.5 Etika	24

5.6 Výzkumný soubor	24
Diskuze	46
Závěr	50
Citace	51
Přílohy.....	55

1 ÚVOD

Nyní se nacházíme v době, kdy jsme na svém telefonním mobilu, počítači téměř každý. Tyto informační technologie přináší do našich životů pozitiva, ale také negativa. To samozřejmě může mít dopady na fungování celého našeho okolí společnosti, rodiny a každého rodinného člena. Každý z nás může vidět, že technologie jsou všude kolem nás a dostávají se do rukou i těm nejmladším, a to i těm, kteří dochází do mateřské školy. Víceméně můžeme tvrdit, že děti jsou vzorem svých rodičů, a právě tato bakalářská práce se bude věnovat chování rodičů dětí v předškolním věku, kdy toto období je důležité pro každého z nás. Dochází k mnoha změnám ať už psychická, fyzická, ale také sociální. Děti v předškolním věku jsou velice zvědaví a můžou natrefit na mnoho pozitivních podnětů na internetu, ale také z mnoha rizik jako je pornografie, kyberšikana. Tomu, čemu je vystaven již od tak útlého věku může v tomto období potenciálně změnit jeho celý život.

Výchova dětí je součástí každé rodiny, kdy rodič stále svým výchovným působením předává svému dítěti spoustu informací a zkušeností, ze kterých dítě čerpá po celý jeho další život. Rodičovská výchova je důležitá a zakládá si na komunikaci, interakci mezi rodičem a dítětem. Někteří rodiče jsou spíše autoritativní, někteří spíše tolerantní, a to právě se může na dítěti poznamenat, a to samozřejmě i v tom, zda rodič nějakým způsobem vnímá rizika, ale také přínosy toho, když dítě tráví čas na obrazovkách telefonů, tabletů či počítačů.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Charakteristika dítěte v předškolním věku

2.1 Obecná charakteristika vývoje

V širokém slova smyslu se předškolní věk označuje celé období od narození až po věk, kdy vstoupí do školy. Má to svůj praktický důvod při plánování sociálních a výchovných opatření pro děti před jejich povinnou školní docházkou. (Langmeier, Krejčířová 2006)

V jeho poznání dítěti pomáhá představivost, pro předškolní věk je charakteristické intuitivní uvažování, které ještě není regulováno logikou. Toto období je třeba chápat jako fázi přípravy na život ve společnosti. Aby to bylo možné, musí dítě přijmout řád, který chování k různým lidem v různých situacích upravuje. Musí se naučit prosadit se i spolupracovat, což je důležité především ve vrstevnické skupině. Toto předškolní období je třeba chápat jako fázi přípravy na život ve společnosti. (Vágnerová, Lisá 2021)

2.1.1 Vývoj základních schopností a dovedností

Tříleté dítě zakončilo důležitou etapu, v níž se naučilo chodit a pohybovat se už plně po způsobu dospělých, tzn. chodí i běhá po rovině stejně dobře jako po nerovném terénu, padá velmi málo, chodí do schodů i ze schodů a to i bez držení.

Nyní přichází období, ve kterém jsou změny méně nápadné, neboť se netýká tolik „kritických“ lidských dovedností. Čtyřleté dítě už nejen, že dobře utíká, ale i seběhne hbitě ze schodů, ale i skáče, hopsá, leze po žebříku, seskočí z nízké lavičky, stojí déle na jedné noze, umí házet míč po způsobu dospělých. (Langmeier, Krejčířová 2006)

2.1.2 Motorický vývoj

Dle Mareše a Čápa (2001) znamená předškolní věk, to je od tří do šesti, zřetelný pokrok ve srovnání s předchozím batolecím obdobím. Pohyby jsou dokonalejší, a to jak v lokomoci tak například manipulace s míčem, pískem aji nými materiály, při kreslení atd.

Dle Vágnerové, Lisé (2021) dochází ke zdokonalování a zlepšení pohybové koordinace, větší hbitost a elegance pohybů. Dítě v takovém věku lépe běhá, skáče, hopsá, samostatně jí, seskočí z lavičky, stojí déle na jedné noze, ale také amostatně se svléká, obléká a zkouší si zavazovat tkaničky. Takové dítě již cvičí svou zručnost, i v mnohých hrách s pískem, s kostkami, s plastelínou a zejména při kresbě, kde se uplatní rychlý růst jeho rozumového pochopení světa okolo něho.

2.1.3 Vývoj verbálních schopností

Verbální vývoj u těchto dětí je důležitým zdroj informací. Používají jazyk na úrovni odpovídající jejich rozumových schopnostem a často se ptají na příčinné souvislosti a vztahy, na ně jsou zaměřeny otázky typu „ proč“ a „jak“.

Jejich dotazy jsou velice pestré a týkají se běžného dění, poznání, na které tzv. nedosáhnou. Jejich verbální dovednosti se v tomto věku zdokonalují v obsahu i formě. Rozvíjí se jejich komunikace hlavně s dospělými, ale mohou je ovlivnit i média a komunikace s jejich vrstevníky. Učí se od nich různým způsobům vyjadřování a napodobují jejich projev. Je to pro ně velice zajímavé, jak obsah nebo forma, použije je ve svém projevu. Velice rádi experimentují s novými slovy, co se naučily, např. složeným slovem nebo slovním spojením, a spontánně je modifikují. Z toho například vyplývá, že hroch má hrochátko, ale hrošice hrošičátko. (Lisá, Vágnerová 2021) Dle Mareše a Čápa (2001) používají svou řeč k řízení vlastního chování-nahlas opakují instrukci a pak je realizují. V druhé polovině předškolního období se dovedou řídit i podle své vnitřní řeči.

2.1.3 Emoční vývoj a socializace

Předškolní děti jsou ve svém emočním prožívání vývoji stabilnější a vyrovnanější, než bylo v období, kdy byli batoletem. Dovedou svou nespokojenost vyjádřit přijatelněji, eventuálně se s ní umí lépe vyrovnat. Jejich emoční prožitky jsou intenzivní a snadno přecházejí z jedné kvality do druhé. Jejich vývojově podmíněné změny v emočním prožívání a ve vnějším projevu různých prožitků jsou různé. Například vztek a zlost jsou viděny méně na rozdíl ve věku batolete, protože lépe chápají jejich příčinu. Zlost se objevuje při kumulaci příkazů a zákazů, to je tehdy, když je dítě flustrováno a jeho emoční kontrola se vymyká jeho kontrole. Také některé projevy strachu jsou vázány na rozvoj dětské představivosti, na schopnost vytvořit imaginární bytosti, mají také tendence se strašit se svými vrstevníky, navozovat si tak pocity spojené s příjemným vzrušením. Úzkostnosti, resp. bázlivosti jednotlivých dětí v tomto období se liší v závislosti na typu temperamentu. Jejich tendence k prožívání strachu může být někdy velmi silná, zejména pokud by byla posílena negativní zkušeností. Také jejich smysl pro humor se zdokonaluje a odpovídá jejich typickému způsobu uvažování. Dětské vtipy bývají z kognitivního hlediska jednoduché, ve 4 letech např. považují vtipné o opakování nesmyslných nebo tabuizovaných slov. (Lisá, Vágnerová 2021)

Koťa (2015, str 19.) uvedl, že „socializace označovala přechod od biologického tvora ke společenskému, což například Anthony Giddens popsal jako proces vývoje od stádia bezmocného novorozeněte až po osobu dobře si uvědomující sebe sama orientovanou ve své vlastní kultuře. V této situaci podtrhl i i aktivní roli dítěte v socializačním procesu, což je ovšem příliš obecná formulace“. Autor také dále popisuje, že „socializace je širším pojmem než výchova a obsahuje veškeré vědomé i nevědomé přírodní a společenské vlivy, které ovlivňují osobnostní vývoj.“ V užším slova smyslu socialismu užívají pedagogové užší termín výchova, což je řízené a vědomé působení rodičů, učitelů a dalších výchovných činitelů.

Zato Lengmeier a Krejčířová (2006) shrnuli pojem socializace do tří vývojových aspektů-**vývoj sociální reaktivity**.

Za příklad selhání vývojového postupu si můžeme dát autistické dítě, pro které lidé neznamenaají víc než neživé a manipuluje s rodiči stejně jako s věcmi, nedokáže s lidmi komunikovat-ani verbálně, ani neverbálně, to vypadá tak, že se vyhýbá očnímu kontaktu, nechce, aby na něj někdo sahal, nesdílí emoce). Dále se dítě vyvíjí v **sociálních kontrolách**, jde o normy, které si jedinec vytváří a na základě příkazů a zákazů od rodičů, a na základě toho si je přijímá za své. Posledním aspektem je **osvojení sociálních rolí**. To znamená, že dítě v takovém věku dělá přesně to, co rodič-přejímá vzorce chování a postojů, které od jedince očekáváme a to i k jeho věku, pohlaví a společenskému postavení.

Socializace předškoláka probíhá i mimo rámec rodiny, resp. jeho nejbližšího prostředí příbuzných a známých. Toto období se označuje jako fáze přesahu rodiny vertikálním i horizontálním směrem, přechodného období mezi rodinou a institucí, resp. dalšími sociálními skupinami. (Lisá, Vágnerová 2021)

Učí se mnoho sociálním dovednostem, rozvíjí se komunikace a zralejší způsoby interakce s lidmi, než jsou rodiče a sourozenci. Rodina je pro ně základní sociální skupina, která je zdrojem jistoty a bezpečí. Vrstevníci pro ně znamenají rovnocenní jedinci, kteří dítěti poskytují užitečnou zkušenost přispívající k další diferenciaci vrstevnických vztahů i k potřebnému osamostatňování. Dalším polem socializace je mateřská škola, je to pro ně první instituce, s níž se dítě setkává. Díky ní vstupuje do společnosti jako samostatný jedinec a získává zde nové sociální dovednosti. Nemá zde odobní teritorium, nic mu zde nepatří a může si hrát se všemi hračkami, apod. Lisá, Vágnerová (2021)

Významná role v socializačním procesu je hra, je to ve své podstatě nejčastější činnost předškolního dítěte. Nejčastěji se zdůrazňuje, že hra je činnost, ať už fyzická nebo psychická, která je vykonávána jenom proto, že je libá a že přináší dítěti i dospělému uspokojení sama o sobě. Langmeier, Krejčířová (2006). Hra je pro děti hlavní náplní času, přeci jen ve školce tráví nejvíce času hraním si s svými vrstevníky. Znamená to pro dítě více než jen obyčejná hra, přináší mu to spoustu uspokojení, radost, uvolnění napětí. Dítě se díky hře učí, jde mu to samo a ani o tom neví. Pro mnoho dětí má hra i terapeutický význam, proto je používána jako prostředek k terapii. Rodiče jsou nejhlavnějším zprostředkovatelem hry a jejich hlavním úkolem je zařídit svému dítěti, aby měly k dispozici dostatečný výběr her a hraček, které si mohou samy volit. Jsou na to zvyklí z mateřských školek, kde mají pestrou škálu hraček-přes pokojíčky, kuchyně, vláčky, vlaky, auta, farmy se zvířaty, obchody s potravinami, atd. Nechybí ani hračky, které mají zvukovou funkci. (Gillernová, Mertin 2010)

3 Současné pojetí výchovy

Čáp a Mareš (2001) Uvádějí, že výchova je proces a záměrné působení rodičů, učitelů a výchovných institucí. Současná psychologie a pedagogika považuje chápání výchovy jako jednosměrné působení dospělých na děti. Ve skutečnosti to je tak, že děti působí na dospělé, ovlivňují jejich náladu, názory, chápání.

3.1 Co je ve výchově důležité?

Pöslová (2020) píše o tomto tématu, že po všech zkušenostech, osobních i pracovních, považuje za dobrý přístup, který by nazvala „láskyplně a pevně“. Dítě potřebuje především rodičovskou lásku a bezpodmínečné přijetí, hranice, pravidla a vytváření bezpečného prostoru. Výchova je vzájemně se ovlivňující proces, kdy se vyvíjí dítě a rodiče. Každé dítě je jiné, zkušenosti s výchovou dítěte nás přece jen někam posouvají a promítají se do našeho přístupu k výchově.

3.1.1 Role matky a otce ve výchově

Žena a muž jsou rozdílní, nejen fyzicky, ale také psychicky. Přesto se Pöslová (2020) setkává s názorem, že je jedno, jestli dítě vychovává matka nebo otec. Matka a otec jsou bezesporu nejdůležitějšími jedinci v životech většiny z nás. Je to „přirozené“ být matkou či otcem. Maříková (2004). Kulíšek (2000, str. 414) ale popisuje, že „*podle mínění odborníků patrně nejzásadnější vliv na jejím utváření má matka, její osobnost a kvalita péče, jakou dítěti poskytuje*“.

U ženy také převažuje princip ženský, ale umí využít takzvaně mužské dispozice. Bývá to i u muže. Ženský přístup je oproti muži více empatická, podporující, akceptující, trpělivá. Mužský princip spíše vyžaduje, nárokuje a je mnohem striktnější. Dítě u matky může čekat podporu, pochopení, ochranu a předávání zkušeností. Matka vytváří polštářek, vatu, ve které si dítě spočine, uvolní se, bezpečně odpočívá. „*Dítě vzešlo z matky, narodilo se z jejího těla. Už během těhotenství spolu matka a dítě navázaly vztahy, znají se, cítí se. Po narození dítěte se mění jen forma vztahu, který již byl založen*“. Pöslová (2020)

Otec k dítěti přistupuje zvenčí a ve svém vztahu k dítěti, se hodně učí. Je to pokrevní vztah, ale pro otce, narození dítěte, je něco nového a neznámého. Na rozdíl od matky, nebyli jedno tělo. Svým mužským přístupem se vliží k dítěti shora, láká ho, ukazuje a učí ho nové dovednosti a očekává, že to dítě bude dělat přesně dle něho. Chová k dítěti přirozenou autoritu, je větší, mluví hlubokým hlasem a má jinou intonaci své řeči. (Pöslová, 2020)

Dle Vágnerové, Lisé (2012) matka je více času s dítětem než otec a je zaměřena na každodenní činnosti a je u všech běžných povinností, které dítě má na starost. Vztah dítěte a jeho matkou je zdrojem jistoty, bezpečí a je pro něj ta osoba, která o něj pečuje a ochraňuje. Časem se dítě začne osamostatňovat a odpoutávat od těsné vazby matky a otec často zaujímá pozici doplňkového rodiče a představuje emoční zálohu, kterou často děti využijí v krizových situacích.

3.2 Typologie výchovných stylů

2.2.1 Autokratická výchova

Rodič, který zastává tuto výchovu často přikazuje a nepřipouští žádnou diskuzi. Není žádný prostor pro vyjednávání, protože si stojí za svou pravdou. Je zde velké přesvědčení, že rodič je velký a nadřazený a dítě je pravým opakem. Na děti to působí tak, že rodiče nedávají prostor k rozvoji vlastních názorů a naučí tím dítě předvídat, předjímat. Také samozřejmě záleží na konstelaci rodiny, na charakter dítěte. Děti, které prošly takovou výchovou, obtížně se ve svém budoucím životě hledají samy sebe. (Pöslová, 2020)

3.2.2 Tolerantní výchova

Opakem autokratického stylu výchovy je tolerantní, někdy se nazývá liberální. V této výchově je nejdůležitější přání a názor dítěte, hraje tu velká role podpory, důvěry a dítě samo moc dobře ví, co je dobré. (Pöslová, 2020)

Někdy se mluví o takzvané nevhově-rodice by neměli aktivně zasahovat, prakticky by neměli ani překážet, aby něco nevědomky neudělali v neprospěch dítěte. Mnohé děti, které prošly tolerantní výchovou, ve které nebyly rodiči stanovené hranice a pravidla, se dostávají do psychologických ambulancí v různém stupni zaškolení. Některé děti už v mateřské škole, jiné v průběhu základních školy, často v pubertálním věku. Tyto děti, které od malička nenarážely na hranice svých rodičů, narážejí na hranice ve vnějším světě. Narážejí na druhé děti, autority, na režim. (Pöslová, 2020)

Dle Čápa a Mareše (2001) vychovatel hodně řídí děti málo nebo vůbec ne. Neklade přímo požadavky. Pokud vysloví požadavek, nekontroluje a nepožaduje jeho důsledné plnění.

3.2.3 Demokratická výchova

Záleží na tom, jak si pojem „demokracie“ rodiče vyloží. Demokracii rodiče zpravidla vnímají jako rovnoprávnost, rovnocenné postavení rodičů a dětí, každý má právo na svůj názor a výsledek je založen na vzájemné dohodě. (Pöslová, 2020)

V demokracii si autoritu dospělí demokraticky zvolí, děti ji ale dostanou do vínku v okamžiku svého narození. Autoritou pro dítě jsou rodiče. Dle Pöslové je demokratický přístup u dětí do sedmi let moc nevidí. Tyto děti nemají moc zkušenosti, nemají dobrý odhad a objektivní pohled a jejich přání je motivováno zpravidla osobním prospěchem. V demokratické výchově zpravidla nejde o mocenský boj, tak jak tomu je ve výchově autoritářské nebo tolerantní. Pro tento styl opravdu musí nazrát doba a může se osvědčit v mnoha rodinách od puberty dětí výše. Ovšem pouze tam, kde jsou děti schopné převzít určitou zodpovědnost a je na ně spolehnouti. (Pöslová, 2020)

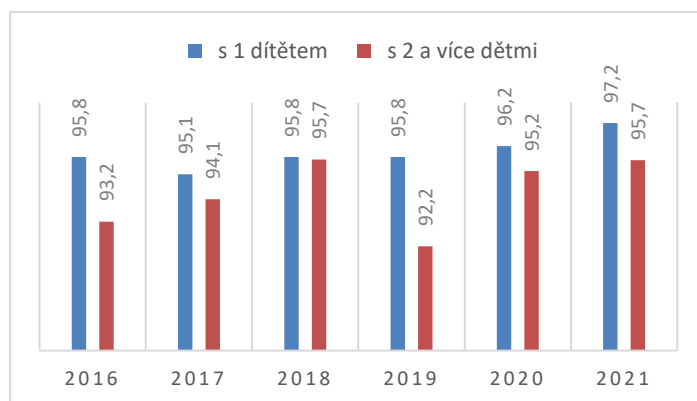
3.3 Rodiče a informační technologie (media parenting)

Pojem media parenting, česky rodičovská mediace, je podložené výzkumem o konzumaci medií, který rozvinul během druhé poloviny 20. století. Skutečnost je taková, že není jedna teorie, která by převládala o rodičovské mediaci. Obvykle se vědci rozlišují dva faktory: „aktivní“ a „restriktivní“ mediace. „Aktivní mediace (AM) původně odrážela, do jaké míry rodiče diskutovali o obsahu médií se svým dítětem, ale byla rozšířena tak, aby odrážela obecné úrovně komunikace o médiích a také sdílené zkušenosti s používáním médií mezi rodičem a dítětem. Restriktivní mediace (RM) odráží většinou rodičovské praktiky vyvíjející a implikující regulační pravidla pro používání médií dítětem. Tyto dva koncepty (AM a RM) převzali vědci zaměřující se na nová média, jako je internet nebo videohry.“ (Measuring Parental Behavior towards Children’s Use of Media and Screen-Devices: The Development and Psychometrical Properties of a Media Parenting Scale for Parents of School-Aged Children, 2021) Výzkum, který se zabýval rodičovstvím a digitálními médii, že některé formy mediálního rodičovství mohou být prospěšné pro schopnosti kognitivního vývoje u dětí, ale může snížit negativní mediální efekty, jako je učení agresivního a sexuálního chování. Pro malé děti může být aktivní mediace ovlivnit jazykové dovednosti, porozumění médiím. (Parenting and Digital media, 2017)

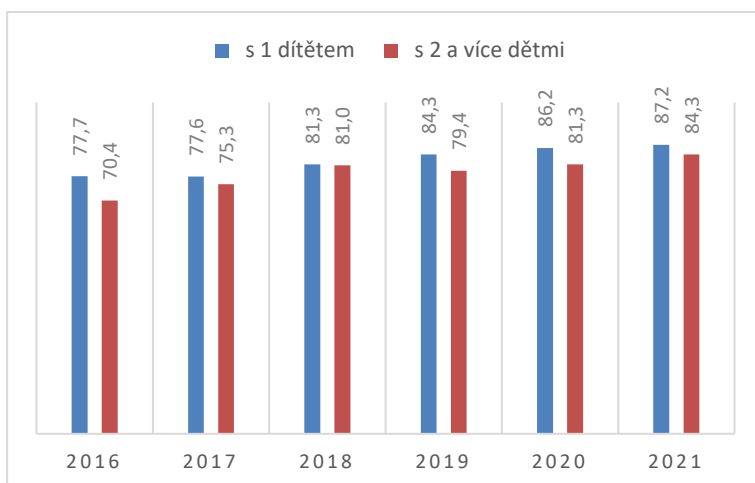
3.3.1 Média a čas

Data o počtu počítačů, notebooku, tabletů v domácnostech sleduje v ČR Český statistický úřad, využívá k tomu statistické zjišťování: Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci (VŠIT). Dle ČSÚ případně v české domácnosti v roce 2016 95,8 % s jedním dítětem a více dětmi 93,2 %. V roce 2021 mají domácnosti s jedním dítětem 97,2 % doma **počítač** s jedním dítětem a 95,7 % s více dětmi. Počet domácností s **notebookem** v roce 2016 bylo necelých 78 % s jedním dítětem a s dvěma a více bylo 70, 4 %. V roce 2021 s jedním dítětem počet notebooků byl o 10 % větší a s dvěma a více dětmi se zvedl o 14,3 %. Graf 3 popisuje zmapování počet **tabletů** v roce 2016 34, 3 % s jedním dítětem a 38, 9 % s dvěma dětmi. V roce 2021 již má s jedním dítětem o 15,1 % tabletů více a se dvěma dětmi o 21 více než v roce 2016. (ČSÚ, 2021)

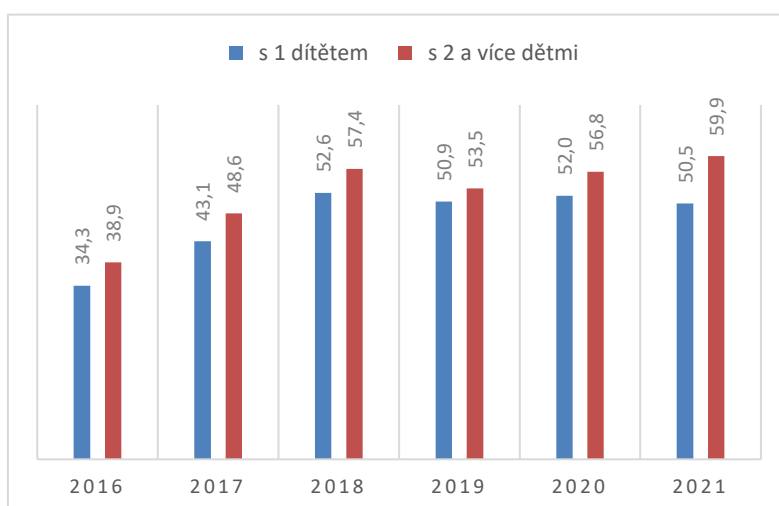
Graf 1 Domácnosti v ČR s počítačem

Graf 2 Počet notebooků v domácnosti

Graf 3 Počet tabletů v domácnosti

Zdroj grafů: ČSÚ, *Šetření o využití ICT v domácnostech a mezi jednotlivci, 2021*

3.3.2 Doporučení pro rodiče

Před prací na počítači dbát na to, aby mělo dítě uklizené všechny své hračky, aby mělo čisté ruce. Pečlivě vysvětlit svému dítěti, pokud má jiné sourozence, aby čas u počítače a jiných technologií byl jen jeden ze sourozenců. Dítě by si nemělo nosit k počítači, tabletu, konzoli nebo televizi jídlo nebo pití. Rozhodně by měl rodič hlídat strávený čas dítěte na jedno z výše uvedených technologií. Vysvětlit dítěti, aby neklikalo na ikony v počítači, tabletu, které nezná. Řezníčková (2017) Asi neexistuje nějaký omezený počet pravidel pro rodiče, kterými by se měli řídit, a byly stoprocentně bezpečné. S dítětem bychom měli mluvit a poučit o službách, které používá a sami se ujistit jejich obsahu, tím se i sami naučíme větší znalosti internetu. Děti na internetu mohou lehce navázat vztah se svými vrstevníky, či staršími kamarády, takže bychom měli se zajímat o jaké lidi se jedná. Rozhodně bychom neměli dítě trestat, za to, že viděl na internetu nepříjemnou zkušenost či děsivý příběh, naopak mu poradit nebo ukázat, aby se příště takovým situacím vyhnul. Riziko vstupu na stránku s obsahem, které je pro dítě nevhodné, může rodič prostřednictvím možností přímo v internetových prohlížečích. Jako rodič by měl určitě sledovat čas, který dítě stráví ať už na telefonu, tabletu či počítači. O další rady klidně může rodič požádat u pedagoga, psychologa či pracovníky internetových firem. (Ulbertová Karásková Z., 2012)

Slussaref a Lukavská (2021) doporučují i větší informovanost pro pediatry, kteří mohou kdykoliv rodičům poskytnout informace a rady ohledně používání elektronických médií. Měl by rodiče upozornit, že sledování televize má zcela negativní vliv na rozvoj řeči, fantazie, schopnost koncentrace, schopnost si hrát. Nejlepší edukací rodičů je díky svým konferencím prostřednictvím tištěných edukačních materiálů. Pediatři také nedoporučují umístění televize přímo v dětských ložnicích či nemocnicích, kde by se mělo zamezit trvalému vysílání televize, které jsou velmi často umístěné v pokojích či čekárnách.

3.3.3 Doporučení od pediatra pro rodiče

Je možné uvést několik zásadních doporučení:

„1. Pediatři by měli vysvětlit rodičům, že sledování TV (a jiných elektronických médií) dětmi mladšími 2 let má negativní vliv na rozvoj řeči, na rozvoj fantazie, koncentrace, schopnost hrát si a jiné.

2. Pediatři by měli upozorňovat na škodlivost/ zdravotní rizika elektronických médií na svých konferencích prostřednictvím tištěných edukačních materiálů.

3. Pediatři by měli iniciovat diskuzi a edukovat rodiče, učitele, ředitele škol o škodlivosti předčasného a nadměrného sledování televize.

4. Pediatři by měli upozornit na nevhodnost umístění TV v dětských ložnicích. V dětských nemocnicích bychom měli zamezit trvalému vysílání TV (pokoje, čekárny). Pediatři by měli podporovat volnou hru jako zdravou a neodmyslitelnou součást dětství.

5. Rodiče by měli dětem dopřát dostatečný, nevázaný, nezávislý časový prostor pro kreativní hru, která snižuje napětí a v níž se děti realizují. Tato priorita by měla být ze strany rodičů stejně silná jako bezpečnost hrajících si dětí.

6. Pediatři by měli zdůrazňovat, které hračky jsou ty „pravé“ (kostky, panenky) a rozvíjejí představivost.“ Lukavská, Slusareff (2021)

4 Dítě v předškolním období ve vztahu k ICT

Je třeba asi vysvětlit to, že současné děti se liší od předcházejících generací. Děti 21. století se označují jako Generace Z, protože vyrůstají pod vlivem informačních technologií. Technologie vnímají jako věc, která je samozřejmá v jejich životě. Používat je začínají již ve věku 2-3 a nejvíce je baví pozorovat pohádky a volí ty nejjednodušší hry. Tím, že od dětství zdokonalují své znalosti spojené s technologiemi, vyvíjí se tedy jejich gramotnost i po informační a počítačové stránce. (Kopecký, 2015)

4.1 Pravidla pro užívání sociálních sítí pro děti

Pravidla pro děti by měla mít jasná, jednoduchá a srozumitelná. Nejjednodušší cesta pro znázornění je prostřednictvím symbolů, které budou vystaveny u počítače na nástěnce. Pro větší smysl pro děti, bychom měli být jako rodiče důslední a tím si to děti přenesou do svých rodin a budoucího života. Tímto postupem vytvoříme dětem základy bezpečnějšího života na informačních technologiích. (Řezníčková, 2017)

4.2 Dopad sociálních sítí na děti

Rádia, televize, telefonní zařízení, počítačové hry hrají velkou roli v denním životě našich dětí. Je potvrzené, že média mají potenciálně veliký vliv a to jak pozitivní tak negativní na poznávací, sociální a behaviorální vývoj dítěte. Mohou také ovlivnit rozvoj řeči, schopnost pozornost, kvalitu spánku a koncentraci dítěte ve škole. Může to mít i za následek s větší agresivitou, pandemií obezity. Mnoho rodičů přiznává, že své děti nechávají sledovat televizi, když chtějí mít volný čas pro sebe. Mihál (2012)

Lukavská a Slussareff (2021) uvádí, že: *„Naprostá většina diskutovaných dokumentů „obrazovky“ nedoporučuje používat dětmi mladšími dvou let s tím, že takto malé děti mnohem více profitují (ve smyslu vývoje), když svůj „sedavý čas“ (čas, který netráví pohybem) stráví poslechem četby či jinou interakcí s pečující osobou. Oproti ostatním zmíněným dokumentům zaujímá Francouzský institut akademie věd striktnější postoj. Ten ve své zprávě doporučuje zcela se vyhnout používání technologií dětmi mladšími tří let. Podle zbylých analyzovaných doporučení je pro děti staré dva až čtyři roky vhodné trávit s/před obrazovkou maximálně 60 minut denně, přičemž platí, že čím méně, tím lépe. V každém případě by se mělo jednat o kvalitní program podporující dětské učení, zobrazující pozitivní charakter a sociální interakce, protože děti mají tendence napodobovat, co vidí.“*

4.2.1 Vliv na dětský zrak

Oční lékařka Eva Jarhotová řekla, že pokud má dítě již v útlém dětství oční vadu, hraje velkou roli genetika. Je zde až 60% šance výskytu. Druhá věc je, že dlouhodobé sledování obrazovek může k oční vadě přispět mnohem rychleji. Vysvětlila, že oko se kouká dlouho dobu do blízké vzdálenosti a snaží se přizpůsobit na krátkou vzdálenost, proto se doporučuje si dělat přestávky a občas se podívat do dálky. (ČT, 2017)

4.2.2 Vliv na spánek

Spitzer (2014) ve své knize popisuje, že je spánek pro náš mozek velice důležitý. Při spánku se tzv. „ukotvují“ naše četné zkušenosti ze dne. Spánek je také dobrý pro lepší fungování naší paměti. Děti, které poznali jen kouzlo technologií, neumí se zabavit pomocí hraček, tak myslí pouze na tu hru, kterou hraje na svém zařízení. (Koucun, n.d.) říká, že to také má vliv na dětský nervový systém. Při hraní her v těle stoupá adrenalin, což je kontraproduktivní se spánkem. Takto „rozbouřená“ hormonální hladina může ten spánek lehce narušit. Toto by se nemělo zanedbávat, protože spánek je nejdůležitější částí dne, zejména u dětí, které se stále vyvíjejí.

4.2.3 Tělesné následky

Dle mnohých studií, které ukázaly, že rodiče, kteří jsou ve výchově benevolentní, díky jejich nedůsledným přístupem dopustí obezitu svého dítěte. Rychle své dítě přivede k chuti slazených nápojů, pořizuje mu velké množství cukrovinek a největším problémem jsou uzeniny s vysokým příjmem soli, je zde nulový přísun zeleniny. Dítě se v tomto období rychle učí a tím získává první špatné stravovací návyky. Tím, že dítě vlastní počítač nebo mobilní telefon, může se stát, že se výrazně sníží přirozená pohybová aktivita a s kombinací špatných stravovacích návyků se pak může dítě trápit nadváhou až obezitou. (Koucun, n.d.)

4.2.4 Psychické a psychosomatické potíže ICT

Používání informačních technologií nesou mnoho negativ. Mezi výrazná negativa bychom mohli zařadit vliv na psychiku, duševní stavy a emoce. Jde především o imaginární světy a virtuální prostředí nahrazující reálný svět. Přispívají k tomu hry, a to nejen z kategorie akčních. Dochází k uvolnění sebekontrolování a zábrán a může se stát, že se to může přenášet do každodenního života. Tyto aspekty mohou u dětí vyvolat agresivitu, špatný odhad důsledků při přebírání podnětů z virtuálního světa do reálného světa. (Koucun, n.d.)

4.2.5 Špatná komunikace a chybějící slovní zásoba

Jedinci na internetu se dorozumívají pomocí chatu, kde si mohou vymýšlet různé identity a žijí v nereálném čase a způsobuje to, že časem se děti hůře vyjadřují. Je to dáno tím, že se neustále komunikují se strojem, nezvládají komunikaci se svými rodiči či prarodiči, tím jim prostě nemusí rozumět. Tím, že tráví hodně času u počítačů a jiných zařízení, dělají tam opravdu všechno, vyhledávají si informace, které si čtou ale není to souvislé jako u čtení textu u knih. Články, které najdou, jsou zkrácené, nemusí se na ně natolik soustředit jako na text v knize. (Koucun, n.d.)

4.3 Přínosy a rizika

Škodlivé následky digitálního života se týkají nejen našeho ducha, nýbrž i těla. (Spitzer, 2014). Zda informační technologie do předškolního vzdělávání patří, či nikoli, je věcí rozporuplných názorů a stává se kontroverzním tématem rodičů i odborníků. Důležité však je zvážit argumenty příznivců i odpůrců. (Řežníčková, 2017)

4.3.1 Přínosy sledování moderních technologií

Děti se učí zacházet s informačními technologiemi v návaznosti budoucího využití, posilují paměť, podněcují a rozvíjí myšlení a kognitivní vývoj, podporují schopnost rozhodování, rozvíjí smyslové vjemy (např.: sluchové, zrakové a hmatové), rozvíjí jemnou motoriku (manipulace s myší, koordinace ruky a oka), poskytují prostor fantazii, rozvíjí tvořivé schopnosti, vhodné programy logopedické. (Řezníčková, 2017)

4.3.2 Rizika sledování moderních technologií

Technologie jsou pro děti velkou atrakcí, která je zcela pohltí a nedokáže se odpoutat. Může to způsobovat omezení pohybu, která může vést ke ztrátě obratnosti, ochabování svalů a následnou obezitu. Únik do virtuálního světa znamená pro dítě to, že začne méně vnímat okolní svět a není schopné vyřešit reálné situace běžného života. Nevhodně zvolené programy pro děti mohou nabádat k agresivitě a nejsou schopny odmítnout pobízlivé reklamy, kterých je na internetu mnoho. (Řezníčková, 2017)

4.3.2.1 Pornografie

V nejširším slova smyslu je součástí lidské historie již od nepaměti. S příchodem digitálních technologií se však její šíření znásobilo a zjednodušilo. Dnes se s k ní můžou dostat dospělí lidé, ale i mnohem mladší jedinci, kteří do té doby měli spíše omezené možnosti, jak se s ní setkat. (Ševčíková a kol., 2014) Děti na svých zařízeních používají emotikony, zkrácený jazyk (jj, mmt), nebo používají počítačovou mluvu, když mluví o sobě „vymazal se mi harddisk“, „po ránu mi trvá, než mi naběhne systém“. Často si děti ani neuvědomují, že jim jejich vrstevníci rozumí, ale jejich rodiče a prarodiče jim prostě nemusí rozmět. (Koucun, n.d.)

„Pojem dětské pornografie není v našem právním řádu vyjádřen žádnou legální definicí, a proto je její výklad ponechán trestněprávní nauce a judikatuře. Za dětskou pornografii se považují taková pornografická díla, která znázorňují nebo jinak využívají dítě. Česká judikatura pak vymezila dětskou pornografii jako jakékoli zobrazování dítěte libovolnými prostředky při skutečných nebo předstíraných zřejmých sexuálních aktivitách či jakékoli zobrazování pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálnímu účelům. Za dětskou pornografii jsou pak zejména považovány snímky obnažených dětí v polohách vyzývavě předvádějících pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, snímky dětí zachycující polohy skutečného či předstíraného sexuálního styku s nimi, popř. i jiné obdobně sexuálně dráždivé snímky dětí.“ (Pobořilová, 2012, str. 80)

4.3.2.2 Online obtěžování a kyberšikana

Kyberšikana je záměrné agresivní chování, které je prováděno jednotlivcem či skupinou prostřednictvím elektronických zařízení. Je páčáno na jedinci, který se v tu chvíli nemůže bránit. (Černá, 2013)

Dále Černá (2014) v jiné literatuře vysvětluje, že to však rychle pronikající do podvědomí a zejména v hojně diskutované na půdě škol. Kyberšikana a online obtěžování jsou situace, které představují velký problém, se kterými se musí vyrovnat aktéři šikany, ale také rodiče.

Kyberšikana a obtěžování jsou dvě různá slova a je třeba je odlišit. Rozdíl je v závažnosti. *„Především je zřejmý rozdíl závažnosti. Pokud není splněna definice kyberšikany, je zjevné, že to, co se stalo, je potenciálně méně závažné a pro adresáta tedy nejspíš méně zraňující. Dalším důvodem jsou postup a hodnocení při měření prevalence kyberšikany a online obtěžování. Často se setkáváme s tím, že to je ve skutečnosti online obtěžování, či dokonce vrstevnickým škádlením, je měřeno a interpretováno jako kyberšikana.“* (Černá, 2014, s. 124)

4.2.1.3 Sexting

Sexting je rizikový komunikační jev, který se v posledních letech stále více stává součástí kyberšikany, kybergroomingu, kyberstalkingu či stalkingu a dalších souvisejících jevů. Sexting představuje poměrně nový a rychle se rozmáhající fenomén, kterým označujeme elektronické rozesílání/šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií – zejména internetu. Často jsou k sextingu využívány mobilní telefony či tablety. (Kopecký, Szotkowski 2017)

4.4 Představení základních aplikací a virtuálních světů

Digitální média Dnešní děti používají velkou škálu zařízení, nejen pro přístup na internet, ale i zábavu, hraní her, vyhledávají interakci se svými vrstevníky, sourozenci. Dříve se přistupovalo k internetu pouze prostřednictvím stolních počítačů, které byly napevno připojené k síti, teprve později se vyvinulo připojení přes notebooky či tablety. Dnes se připojí k internetu snad každé zařízení, jak herní konzole tak televize, mobilní telefony. Dále používají **sociální sítě**, které se víceméně používají především jen pro komunikaci, sebe prezentaci a naše „profily“ lze propojovat mezi „přáteli“. Je možné být členem skupin, přidávat do těch skupin příspěvky, vlastní fotky, sledovat a popřípadě i okomentovat fotky. Dále **posílání zpráv**, to je tzv. „synchronní komunikace“ je rozšířenou aktivitou dětí, kdy posílají zprávy on-line v reálním čase. Je možné si posílat zprávy v rámci on-line her, virtuálních světů apod. Dříve byla nejpoblárnější aplikace ICQ, na které se dnes již zapomíná. Podobně to je i se Skypem, v rámci kterého lze také telefonovat a posílat zprávy. **Online hry a virtuální světy** můžeme rozdělit do žánrů: akční, strategické, sportovní hry a simulátory, logické-jako jsou například šachy, tetris. Další kategorií jsou „virtuální světy“ a sociální světy, například Second life. (Šmahel, 2014)

4.5 Bezpečnost na internetu

Bezpečí na internetu je v dnešní době hodně řešeným tématem. Souvisí to s tím, že na internetu je mnohem více a více jedinců. Český statistický úřad vysvětluje pojem Cookies, které zaznamenávají aktivitu na internetu, se kterou se v roce 2021 setkalo již 83 % uživatelů internetu a k čemu vlastně cookies slouží ví 73 % uživatelů internetu. Dále má o něm povědomí více mladší populace než starší. To samozřejmě souvisí s tím, že mladší populace využívá internet mnohem více než ta starší. (ČSÚ, 2021)

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Výzkumná metodika

5.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem tohoto výzkumu je, zda mají rodiče vliv na používání sociálních sítí na své děti, které chodí do mateřské školy. Dalším cílem je se zaměřit na to, jaký čas děti v uplynulém týdnu strávily před obrazovkou. Dále také zjistit, na jakých sociálních sítích děti respondentů nejvíce tráví čas a zároveň to porovnat s jejich rodiči, zda kopírují jejich vzorce chování.

5.2 Výzkumné otázky

1. Jaký mají rodiče vztah k sociálním sítím?
2. Jaká pravidla rodiče stanovují svým dětem v souvislosti se sociálními sítěmi?
3. V jakých situacích používají rodiče a jejich děti sociální sítě?
4. Na jakých sociálních sítích jejich děti tráví čas nejvíce?

5.3 Metoda výzkumu

Po oslovení všech mateřských škol v Trutnově byla základní metoda výzkumu byl on-line dotazník přes platformu Google forms anebo osobně donesený vytisknutý dotazník, který rodiče vyplňovali v mateřské školce osobně. Dotazník byl vytvořen na základě strukturovaného dotazníku a přidané vlastní otázky.

5.4 Sběr dat a tvorba dat

Sběr dat probíhal formou on-line dotazníku a vytištěného dotazníku, který byl osobně donesen do vybraných mateřských škol v Trutnově. Dotazník obsah sociodemografické otázky a otázky ze škály MEPA-20, která mi byla poskytnuta na základě konzultace s panem doktorem J. Vackem. Obsahoval také otázky z vlastní úvahy. Data z dotazníků jsem pečlivě přepsala do programu Excel.

5.5 Etika

Než byl tento výzkum zahájen byli kontaktováni všichni ředitelé mateřských škol v Trutnově za účelem souhlasu a možné realizace dotazníkového šetření. Všichni, až na jednu mateřskou školu souhlasili. V dotazníku byli v úvodní části respondenti informováni o záměru dotazníku pro praktickou část bakalářské práce. Byli informováni, že poskytovaná data jsou plně anonymní, a tím, že ho vyplní a odešlou, tak automaticky potvrdili souhlasili s užitím dat pro potřebu tohoto výzkumu.

5.6 Výzkumný soubor

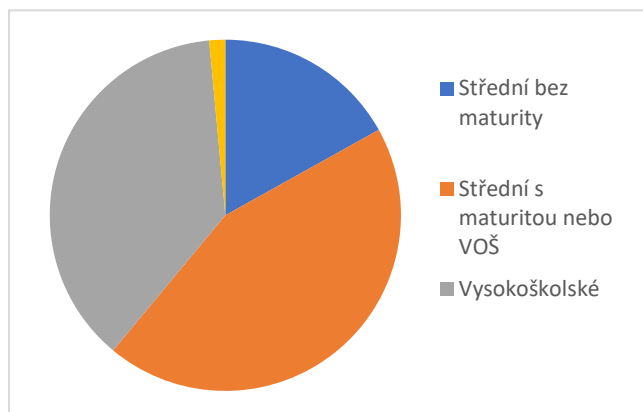
Výzkumným souborem tohoto výzkumu jsou rodiče, kteří mají své dítě v předškolním věku a dochází do mateřské školy. Podmínkou bylo, aby s dítětem rodič sdílel jednu

domácnost. Byly osloveny všechny mateřské školy škol v Trutnově. Jejich celkový počet je 11 a jedna mateřská škola se dotazníkového šetření neúčastnila na základě nesouhlasu ředitele mateřské školy.

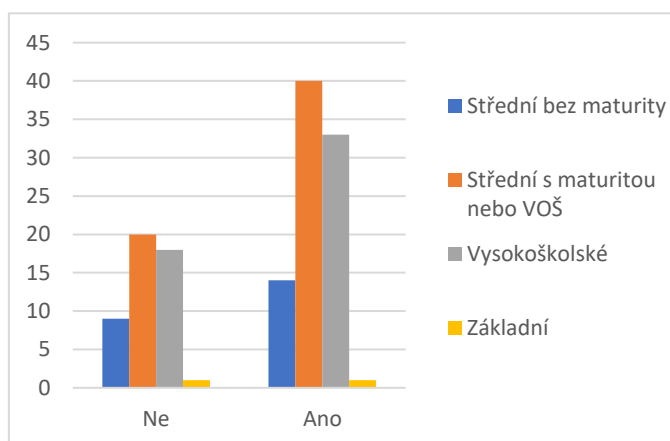
Charakteristika rodičů

Na dotazníky odpovědělo celkem 136 rodičů. Graf 4 ukazuje zastoupení vzdělání respondentů. Největší zastoupení je rodičů, kteří mají střední školu s maturitou nebo VOŠ, kterých je 60, dále 51 rodičů má vysokou školu. Na dalším místě jsou respondenti se středním vzděláním bez maturity, a to 23 a 2 mají základní vzdělání. Dotazování odpověděli na otázku, zda mají jejich děti svoje zařízení (telefonní mobil, tablet či počítač). Graf 5 popisuje půjčování elektronických zařízení dle stupně vzdělání rodičů. Je vidno, že rodiče se středním vzděláním půjčují své zařízení mnohem více než vysokoškolsky vzdělaní rodiče, rodiče se vzděláním střední bez maturity nebo vzděláním základním.

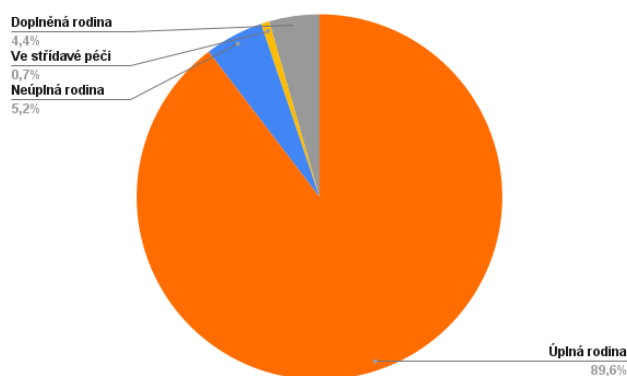
Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf 5 Půjčení zařízení dle vzdělání

Graf 6 Statusy rodin

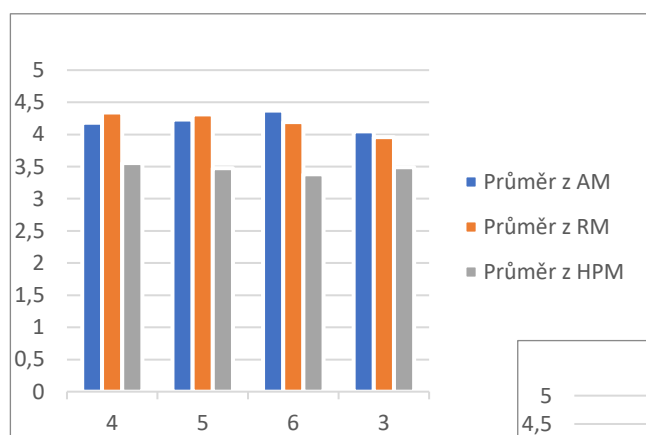

Graf 6 popisuje současnou situaci v rodinách respondentů. 120 rodičů uvedlo, že jejich dítě pochází z úplné rodiny, to znamená, že v jedné domácnosti žije s vlastní matkou a otcem. Z neúplné rodiny, kde žije dítě pouze s matkou nebo otcem je 7. Doplněná rodina, kde dítě žije s jedním vlastním rodičem a druhý partner je nevlastní je pouze 6. Ve střídavé péči jsou 2 děti.

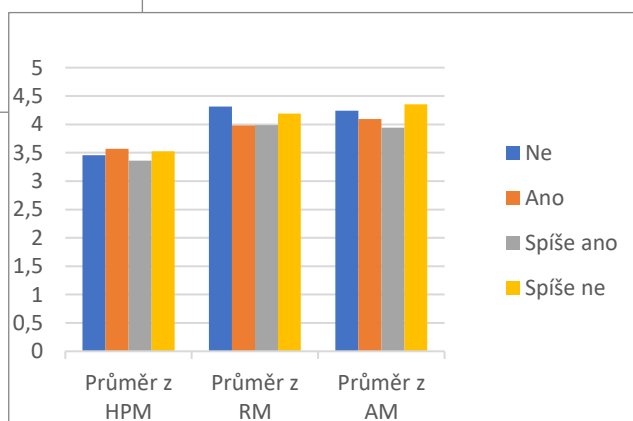
Vliv výchovy rodičů

Dále je ukázáno v grafu 7 kolik z aktivní mediace, restriktivní mediace a hyperprotektivní mediace podporuje trávení času na sociálních sítích dle věku. V grafu jsou uvedené průměrné hodnoty. Nejvíce jsou tedy rodiče s přístupem reskrivním, dále aktivním a poslední hyperprotektivní.

Graf 7 Media-parenting ve věkových kategoriích

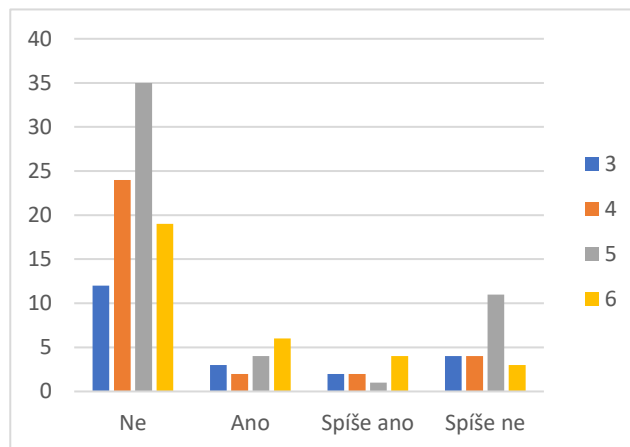
Graf 8 Media-parenting v půjčování zařízení

Z grafu 8 můžeme vidět, zda má mediální rodičovství vliv na trávení času na sítích. Nejvíce má vliv mediální rodičovství restriktivní-kdy ne, spíše netráví čas, dále aktivní mediace, kdy také netráví, spíše netráví čas na sociálních sítích. U hyperprotektivní je průměr nejmenší a čas na nich skoro netráví, ale jen o desetinu netráví a o čtyři desetiny spíše netráví.

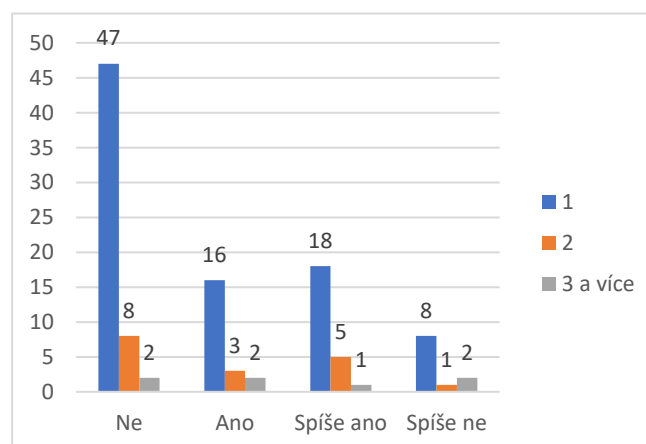
Děti respondentů, trávení na sociálních sítích

Graf 9 Trávení času na sociálních sítích dle věku

Z grafu 9 můžeme vidět, že 90 dětí netráví na sociálních sítích čas vůbec. Spíše netráví celkem 22 dětí, spíše ano celkem 9 dětí respondentů. Celkem 15 dětí na sociálních sítích čas tráví.

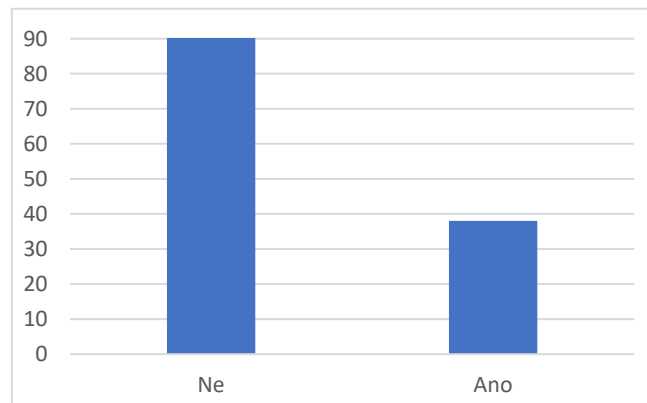
Graf 10 Trávení času na sociálních sítích dle počtu sourozenců

Z grafu 10 je vidno, že ze 136 respondentů odpovědělo jen 113 respondentů. Většina dětí a to 89 má jednoho sourozence.

Děti, které žijí s dvěma sourozenci je 17 dětí a 3 a více sourozenců má 7 dětí. Další otázka, viz graf 6, která se týká toho, zda si rodiče myslí, jestli je jejich dítě, které dochází do mateřské školy ovlivněno jeho sourozencem v používání telefonního zařízení či jiných moderních technologií. Z grafu nad textem můžeme vidět, že celkem 47 dětí s jedním sourozencem, 8 dětí s dvěma sourozenci a 2 děti s 3 a více sourozenci nejsou ovlivněni. Ovlivněni je jen 16 dětí s jedním sourozencem, 3 děti s dvěma sourozenci a 2 děti s 3 a více sourozenci. Spíše jsou ovlivněni 18 dětí s jedním sourozencem, 5 dětí s dvěma sourozenci a 1 dítě s 3 a více sourozenci. Spíše nejsou 8 dětí s jedním sourozencem, 1 dítě s dvěma sourozenci a 2 děti s 3 a více sourozenci. Dále z grafu 8 můžeme přičíst, že 136 respondentů uvedlo, že jejich dítě, které dochází do mateřské školy tráví čas na sociálních sítích. Ze 136 uvedlo 90 rodičů, že jejich dítě na sociálních sítích čas netráví. Spíše ne uvedlo 22 respondentů, ano uvedlo pouze 15 a spíše ano 9 rodičů.

Graf 11 Počet dětí, které vlastní či nevlastní telefon, tablet či počítač

Charakterizovat je můžeme také pomocí otázky, která se ptala na to, zda mají děti respondentů vlastní telefon, tablet či počítač. Ze 136 respondentů odpovědělo, že jejich dítě má telefonní zařízení a to z 27 % a zbylých 73 % vlastní telefon, tablet či počítač nemá. Ti, co odpověděli, že nemá, týkala se jich další otázka a to, zda jim tedy ten mobilní telefon, tablet a počítač sami půjčují.

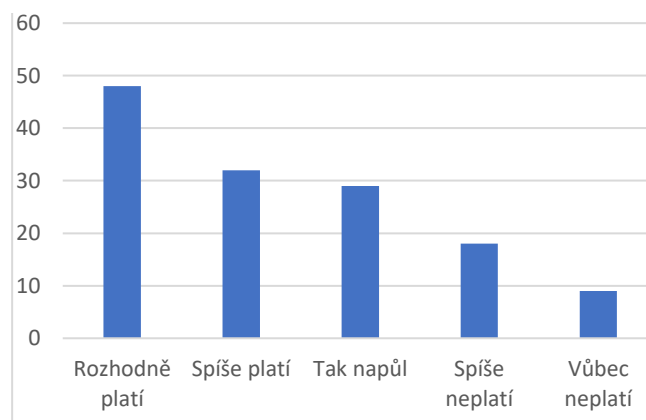
Výsledky rodičů a jejich výchovy ve sledování sociálních sítí

V této kapitole se výzkum zabýval přístupem rodičů ke svým dětem a jejich používání informačních technologií v předškolním věku. Otázka zněla: „V této části jsou různé výroky, které popisují, jak přistupujete k dětskému užívání telefonu, tabletu, počítači a jiným zařízením.“

Respondenti mohli odpovídat pomocí škály, ze které si mohli respondenti vybrat z odpovědí: rozhodně platí, spíše platí, tak napůl, spíše neplatí a vůbec neplatí.

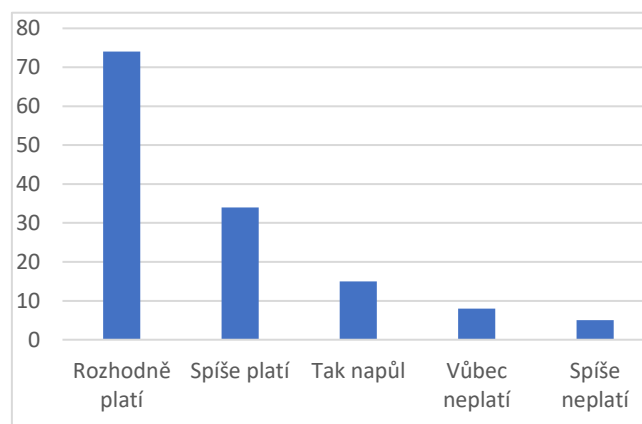
Touto škálou odpovídali na následujících 20 výroků, které byly inspirovány výzkumem: Měření chování rodičů vůči používání médií a obrazkových zařízení dětmi: Vývoj a psychometrické vlastnosti škály mediálního rodičovství pro rodiče dětí školního věku. Prvních 1-4 a 6-9 výroků odráží potenciální výsledky aktivní mediace, tzn., že děti mají za vzor rodiče, který s ním komunikuje ohledně používání moderní technologie, vyhledávají vhodný obsah pro své dítě a povídají si o tom, že by mělo být užívání těchto technologií zdravé a používáno dbalým způsobem.

Graf 12 S dítětem si povídám o tom, kolik času tráví s obrazkami

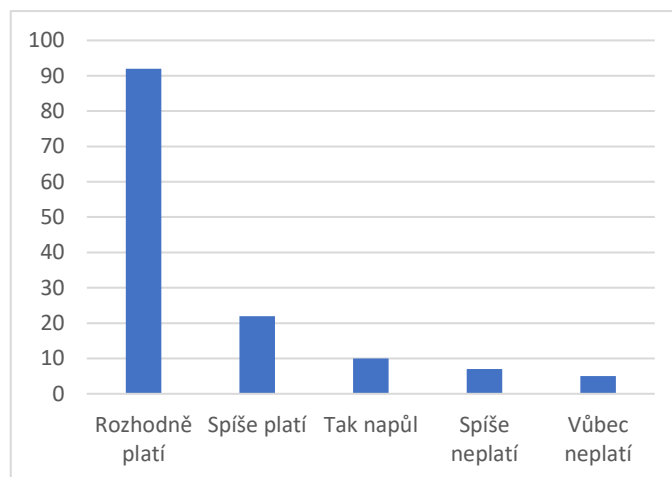
Graf 12 popisuje první výrok, jak rodiče mluví se svým dítětem o tom, kolik času tráví s obrazkami. Nejvíce odpovědí zastupuje *rozhodně platí* a to 48, *spíše platí* 32. Pro odpověď *tak napůl* se rozhodlo 29 respondentů a pro *spíše neplatí* 18 a pro *vůbec neplatí* 9.

Graf 13 Dítě vidí, že dokážu kontrolovat dobu, kterou strávím s obrazkami

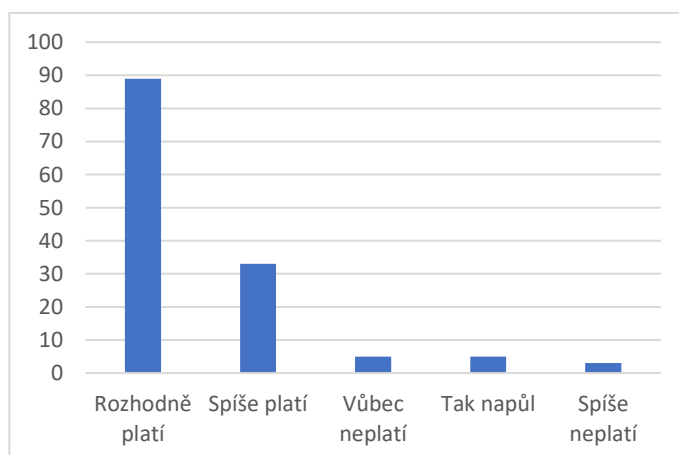
Graf 13 popisuje výrok, jestli rodiče dokáží kontrolovat dobu, kterou dítě na obrazovce tráví. Z výsledků je jasné, že většina odpověděla že *rozhodně platí* a to celých 74 respondentů. *Spíše platí* je odpovědí 34, *tak napůl* 15 odpovědí, *spíše neplatí* 5 a *vůbec neplatí* celkem 8 odpovědí.

Graf 14 Dítěti vysvětluji, jaký obsah je pro něj vhodný

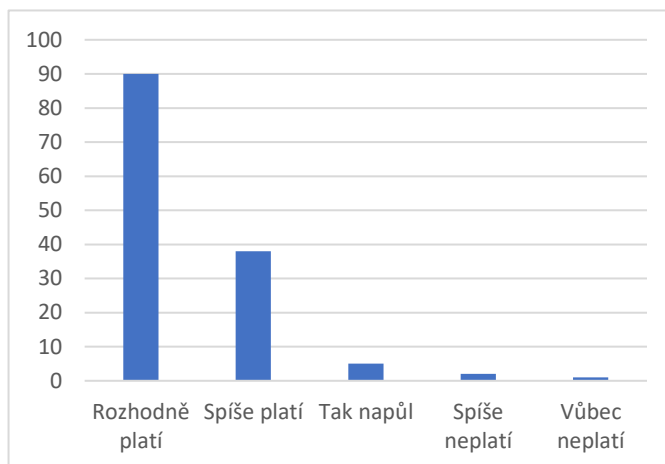
Graf 14 popisuje situaci, kdy rodič pomáhá dítěti vyhledat vhodný obsah, kterému se může dítě věnovat, jako například videa, hry, aplikace, webové stránky, články a obrázky. Pro *rozhodně platí* se rozhodlo 92 rodičů, pro *spíše platí* se rozhodlo 22 rodičů. Odpověď *tak napůl* byla zaškrtnuta 10 respondenty, pro odpověď *spíše neplatí* bylo 7 a *vůbec neplatí* odpovědělo 5 respondentů.

Graf 15 Dítěti pomáhám vyhledávat vhodný obsah

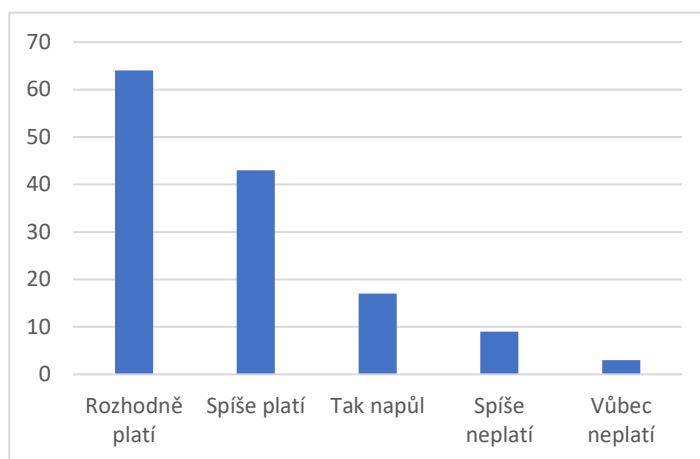
Graf 15 vyhodnotil odpovědi na otázku, zda rodič pomáhá vyhledávat vhodný obsah se svým dítětem, například videa, hry, aplikace, webové stránky, články a obrázky. Pro odpověď *Rozhodně platí* bylo 89 respondentů, *spíše platí* 33, *tak napůl* 5. Pro odpověď *spíše neplatí* odpovědělo 3 a *vůbec neplatí* pouze 5 respondentů.

Graf 16 Před dítětem konzumuji obsah, který je pro ni/něj vhodný

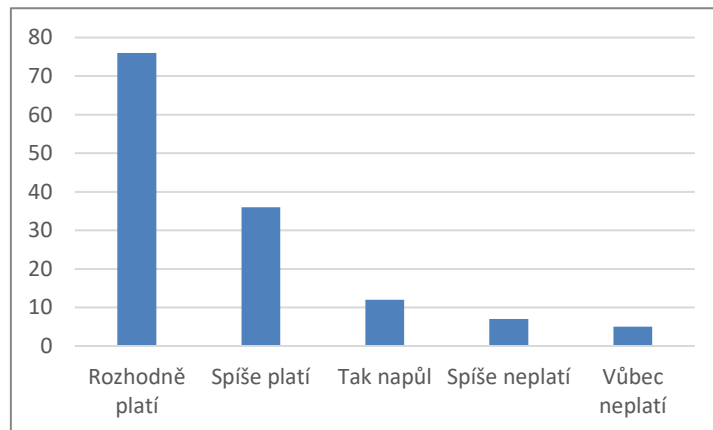
Graf 16 popisuje výsledky na otázku, jestli před dítětem používají na svých zařízeních jen ten obsah, který je pro jejich dítě vhodný. Ať už se jedná o videa, hry, aplikace, webové stránky, články a obrázky. Pro *rozhodně platí* bylo 90 odpovědí, *spíše platí* 38, *tak napůl* 5, *spíše neplatí* 2 a *vůbec neplatí* 1.

Graf 17 S dítětem si povídám o tom, při jakých situacích obrazovku používá

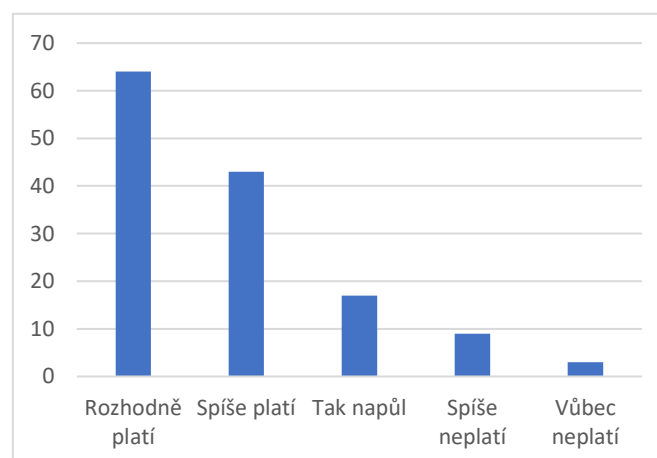
Graf 17 ukazuje výsledky na to, jak rodiče si povídají se svým dítětem o tom, v jakých situacích obrazovku používá, taková situace je třeba před spaním, při jídle, při učení. Celých 64 respondentů odpovědělo, že si s nimi o tom povídá, pro *spíše platí* 43, *tak napůl* 17. Pro *spíše neplatí* je 9 a *vůbec neplatí* 3.

Graf 18 Dítěti vysvětlují, ve kterých situacích používání obrazovky je a není vhodné

Graf 18 ukazuje výsledky na otázku, zda rodiče vysvětlují svým dětem, ve kterých situacích používání obrazovky je pro ně vhodné anebo není. Rodiče, kteří dali odpověď pro *rozhodně platí* bylo 76. Pro *spíše platí* bylo 36, *tak napůl* 12. Pro odpověď *spíše neplatí* bylo 7 a *vůbec neplatí* 5 respondentů.

Graf 19 Rodič pomáhá svému dítěti najít vhodné situace, ve kterých může obrazovku používat

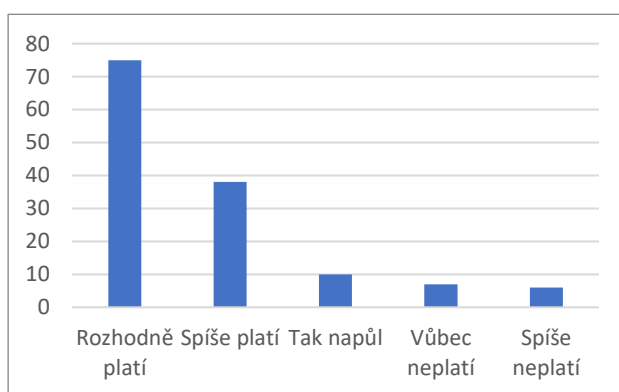

Graf 19 a tímto i poslední výrok pro AM zhodnocuje počet odpovědí na otázku, zda pomáhají svému dítěti najít vhodné situace, ve kterých může obrazovku použít. Pro *rozhodně platí* bylo 64 rodičů, *spíše platí* 43 rodičů, *tak napůl* 17. Pro odpověď *spíše neplatí* bylo 9 respondentů rodičů a pro *vůbec neplatí* bylo 3 respondentů rodičů.

Restriktivní mediace

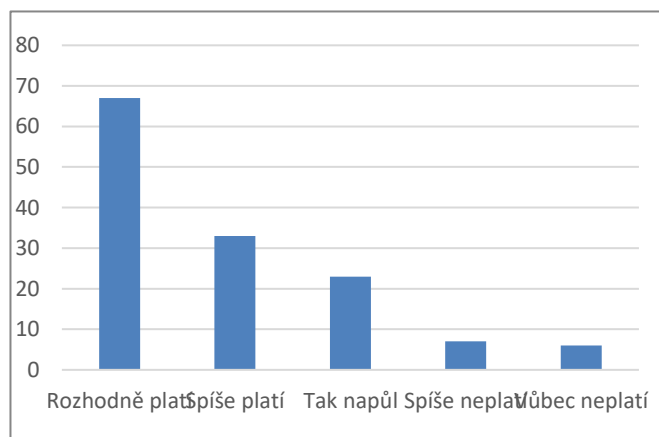
„Restriktivní mediace odráží, do jakého měřítka rodiče aktivně regulují čas u obrazovek svých dětí, nastavují omezení, a to do jaké míry rodiče požadují dodržování těchto pravidel. Obecně, cíl restriktivní mediace je zevně regulovat čas u displeje dítěte a tím předcházet nadměrnému používání nebo nevhodnému používání.“ (Measuring Parental Behavior towards Children’s Use of Media and Screen-Devices: The Development and Psychometrical Properties of a Media Parenting Scale for Parents of School-Aged Children, 2021)

Graf 20 Máme dohodnutá pravidla, kolik času dítě stráví s obrazovkami

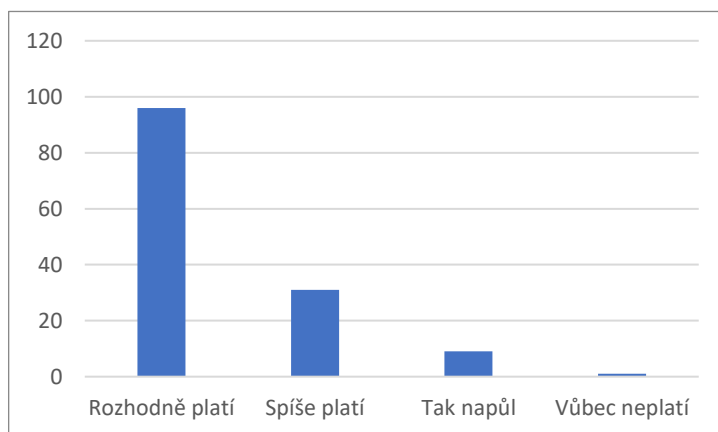
Graf 20 popisuje výsledky odpovědí na otázku, zda rodiče mají se svými dětmi dohodnutá pravidla, kolik času dítě stráví s obrazovkami. Pro *rozhodně platí* bylo 75 rodičů respondentů. *Spíše platí* obsadilo svými odpověďmi 38 respondentů a pro *tak napůl* odpovědělo 10 respondentů, *spíše neplatí* 6 rodičů respondentu a *vůbec neplatí* 7 respondentů.

Graf 21 Nenechám dítě s obrazovkou déle, než máme dohodnuto

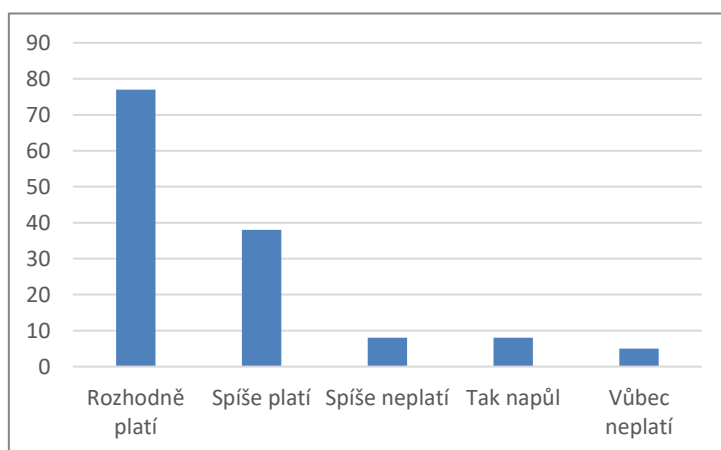
Graf 21 znázorňuje výsledky odpovědí na otázku, která se týkala toho, jestli rodiče nenechají děti na svých zařízeních déle, než mají se svým dítětem dohodnuté. Pro *rozhodně platí* bylo 67 respondentů *spíše platí* 33 respondentů, *tak napůl* označilo 23 respondentů rodičů. Pro *spíše neplatí* bylo 7 rodičů a 6 rodičů bylo pro *vůbec neplatí*.

Graf 22 Všímám si toho, co dítě prostřednictvím obrazovky konzumuje

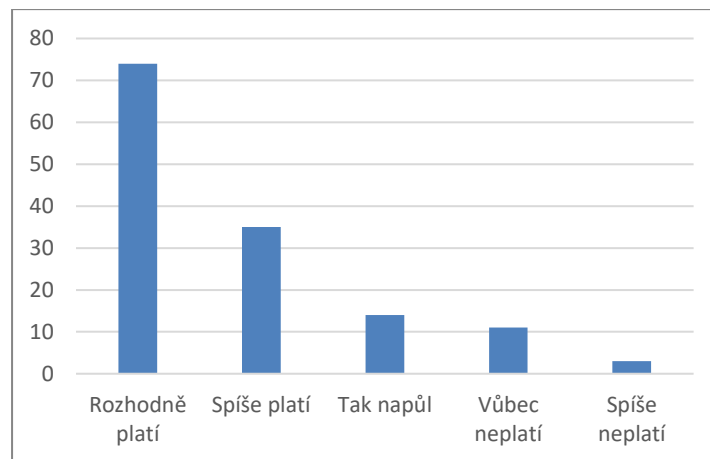
Graf 22 popisuje výsledky otázky, která se ptala na to, zda si rodiče všimají toho, co jejich dítě prostřednictvím obrazovky konzumuje jako například na jaká videa se dívá, jaké hry hraje, jaké aplikace používá, také jaké články vyhledává a na jaké obrázky se dívá. Pro *rozhodně platí* bylo 95 rodičů respondentů, 31 respondentů odpovědělo, že to pro jejich rodinu *spíše platí*, pro *tak napůl* bylo 9 respondentů pro *spíše neplatí* nebyl nikdo a *vůbec neplatí* odpověděl 1 respondent.

Graf 23 Máme dohodnutá pravidla, čemu se dítě na obrazovce smí a nesmí věnovat

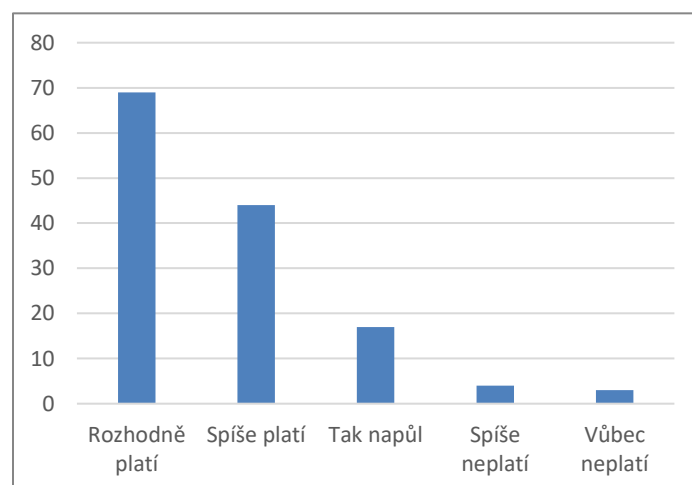
Graf 23 popisuje situaci v rodinách, kdy respondenti odpovídali na to, jak mají v rodině dohodnutá pravidla, čemu se jejich dítě na obrazovce smí s nesmí věnovat. Pro *rozhodně platí* bylo 77 respondentů pro *spíše platí* bylo 38 respondentů rodičů, *tak napůl* vyhodnotilo 8 respondentů. Pro *spíše neplatí* bylo 8 rodičů a pro *vůbec neplatí* bylo 5 respondentů rodičů.

Graf 24 Nenechávám dítě konzumovat jiný obsah než ten, na kterém jsme se domluvili

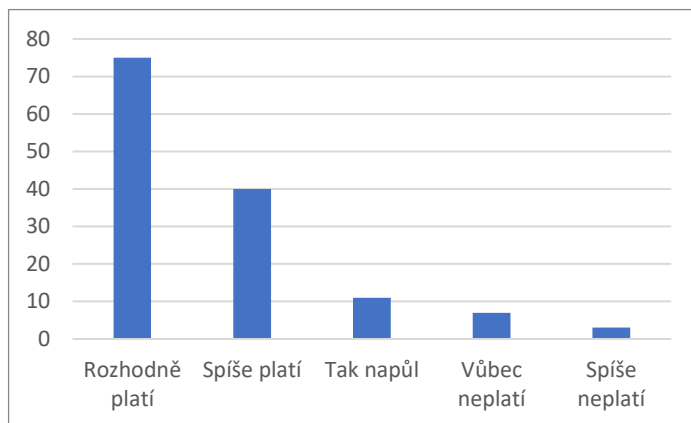
Graf 24 znázorňuje odpovědi na otázku, zda rodiče nechávají své dítě konzumovat jiný obsah než ten, na kterém se domluvili. Celkem 73 respondentů označilo odpověď *rozhodně platí*, *spíše platí* odpovědělo 35 respondentů, a *tak napůl* odpovědělo 14 rodičů respondentů. *Spíše neplatí* 3 odpovědi a pro *vůbec neplatí* bylo 11 respondentů.

Graf 25 Všímám si, v jakých situacích dítě sleduje a používá obrazovky

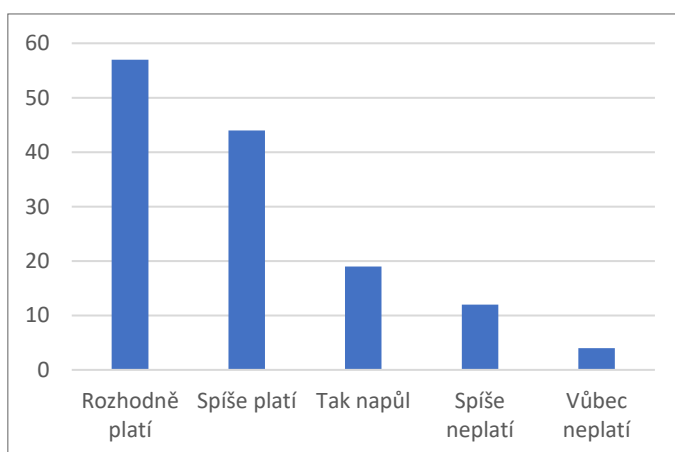
Graf 25 popisuje odpověď na otázku, zda si rodiče všímají, v jakých situacích dítě sleduje a používá obrazovky. *Rozhodně platí* odpovědělo 69 respondentů rodičů, *spíše platí* odpovědělo 44 respondentů rodičů, *tak napůl* odpovědělo 17 respondentů. *Spíše neplatí* 4 odpovědi a *vůbec neplatí* 3 odpovědi od rodičů.

Graf 26 Máme pravidla, v jakých situacích dítě smí a nesmí sledovat obrazovky

Graf 26 znázorňuje situaci, jestli rodiče mají se svými dětmi mají dohodnutá pravidla, v jakých situacích děti smí a nesmí sledovat obrazovky. Výsledky byly následující, *rozhodně platí* si vybralo 75 rodičů respondentů, *spíše platí* odpovědělo 40 rodičů, *tak napůl* 11 rodičů. Pro *spíše neplatí* bylo 3 odpovědi a *vůbec neplatí* 7 respondentů rodičů.

Graf 27 Nenechám dítě sledovat nebo používat obrazovky mimo dohodnuté situace

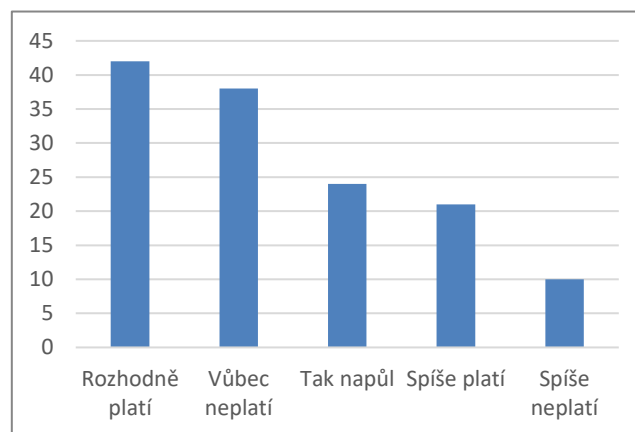

Graf 27 a poslední ze škály restriktivní mediace mapuje výsledky toho, zda rodiče svých předškolních dětí nechávají sledovat nebo používat obrazovky mimo dohodnuté situace. Pro *rozhodně platí* odpovědělo 57 respondentů rodičů, pro *spíše platí* odpovědělo 44 respondentů, *tak napůl* odpovědělo 19 rodičů. U 12 rodin platí pro *spíše neplatí* a *vůbec neplatí* 4 respondenty.

Hyperprotektivní mediace

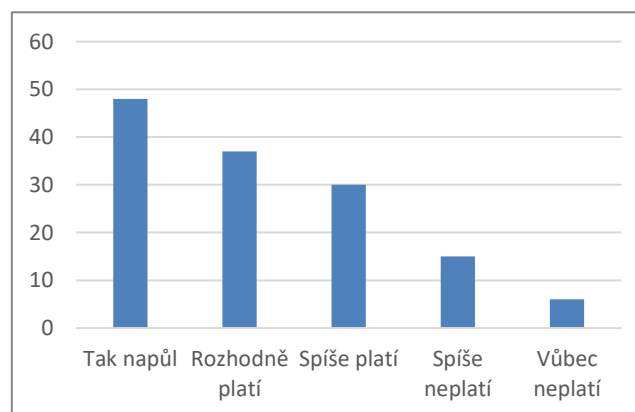
Hyperprotektivní mediace znamená, že rodič svému dítěti vysvětluje, že jsou obrazovky ztráta času, kontroluje, jaký obsah dítě na obrazovkách sleduje. (Measuring Parental Behavior towards Children's Use of Media and Screen-Devices: The Development and Psychometrical Properties of a Media Parenting Scale for Parents of School-Aged Children, 2021)

Graf 28 Tajně kontroluji, co a kdy dítě na obrazovce sledovalo nebo jaké aplikace používalo

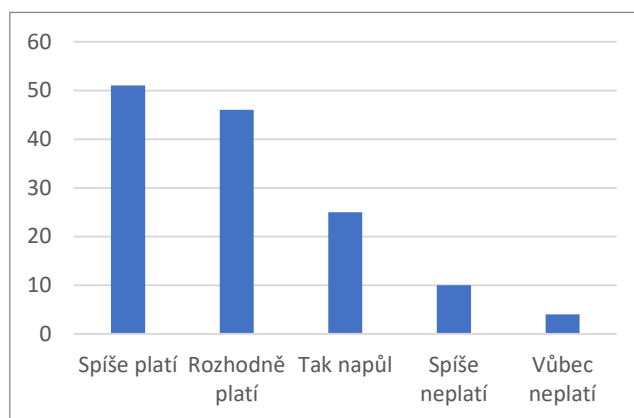
První graf 28 z hyperprotektivní škály popisuje situaci v rodinách z 136 odpovědí bylo pro *rozhodně platí* 42, *vůbec neplatí* 38, *tak napůl* zvolilo 24 respondentů. Pro *spíše neplatí* bylo 22 respondentů rodičů a pro *vůbec neplatí* bylo 10 respondentů.

Graf 29 Dítěti dávám najevo, že používat obrazovky je podle mě ztráta času

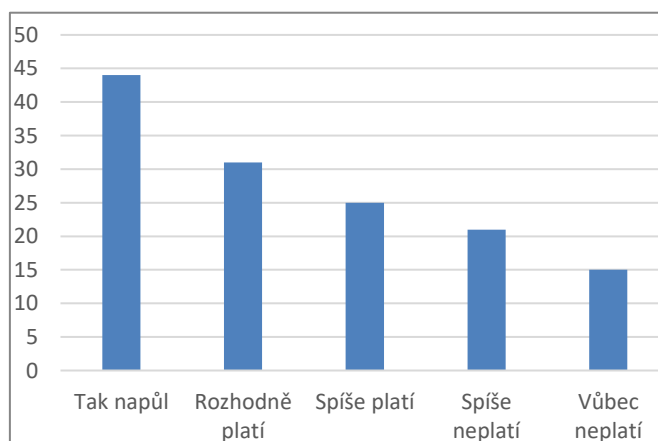
Graf 29 popisuje výsledky toho, zda je pro rodiče dominantní to, že používat obrazovky je dle něho ztráta času. Pro *rozhodně platí* odpovědělo 37 respondentů, *spíše platí* 30 respondentů a pro *tak napůl* bylo 48 respondentů rodičů. Pro *spíše neplatí* bylo 15 rodičů a pro *vůbec neplatí* 6 respondentů.

Graf 30 Neustále kontroluji, čemu se dítě na obrazovce věnuje

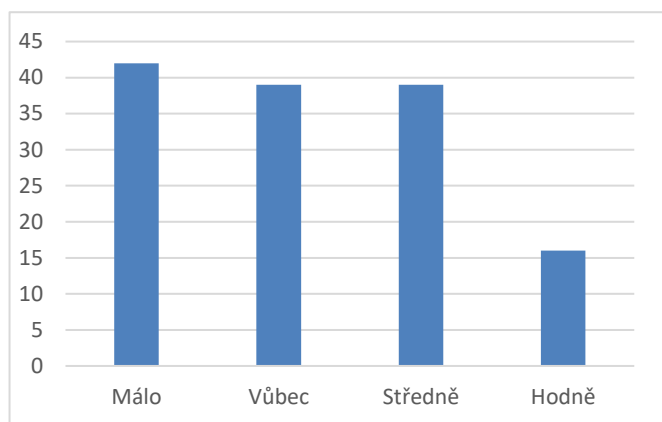
Z grafu 30 můžeme poznat, že rodiče neustále kontrolují, čemu se dítě na obrazovce věnuje. Pro *rozhodně platí* odpovědělo 46 respondentů, pro *spíše platí* 51 respondentů rodičů, a *tak napůl* 25 respondentů. Pro *spíše neplatí* bylo 10 respondentů a *vůbec neplatí* 4 respondenti.

Graf 31 Pravidla nastavujeme tak, aby dítě nepoužívalo obrazovky pro zábavu téměř vůbec

Graf 31 popisuje výrok ohledně pravidel, které rodiče nastavují tak, aby děti obrazovky pro zábavu téměř vůbec nepoužívalo. Pro *rozhodně platí* bylo 31 respondentů, pro *spíše platí* 25 respondentů, pro *tak napůl* 44 respondentů. Pro *spíše neplatí* 21 respondentů a *vůbec neplatí* 15 respondentů.

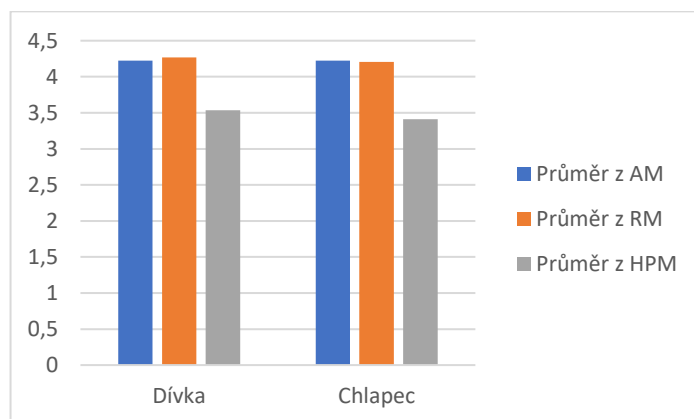
Graf 32 Ovlivnění trávení času na sociálních sítích covidovými opatřeními

Graf 32 popisuje výsledky otázky, která se týkala toho, jak moc byly děti mých respondentů rodičů ovlivněny covidovými opatřeními, kdy všechny děti, jak v mateřském věku na školním věku byly zavřeny doma. Celkem 42 rodičů odpovědělo, že jsou ovlivněni *málo*, pro odpověď *vůbec* bylo 39 rodičů, pro bod *středně* odpovědělo 38 a celkem 16 respondentů odpovědělo 16 rodičů.

Vyhodnocení mediací

Graf 33 Průměry z AM, RM a HPM

Z Grafu 33 můžeme poznat, že průměrně jsou u dívek nejvíce rodiče, kteří zastupují restriktivní mediace (4, 26), dále aktivní mediace (4, 22) a na posledním místě hyperprotektivní mediace (3, 53). U chlapců jsou průměry aktivní mediace (4, 22), a restriktivní mediace (4, 20) průměrně totožné a hyperprotektivní (3, 41) na posledním místě.

Odchylka, která mapuje, zda jsou dotazováni v podprůměrní, průměrní či nadprůměrní ve svém přístupu k obrazovkám. Tyto hodnoty jsou popsány v následující tabulce. V tabulce jsou uvedené průměrné hodnoty všech dotazovaných respondentů v prvním sloupci a v druhém jsou pro porovnání dostupné z uvedeného zdroje.

Tabulka 1 Odchylky

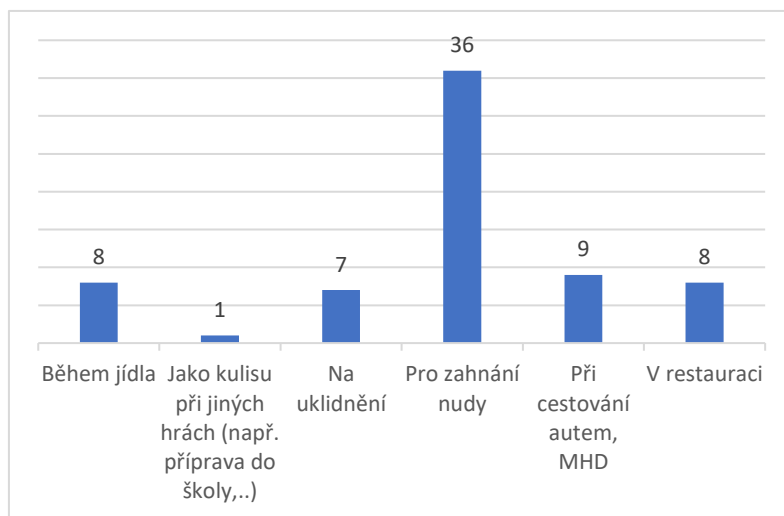
	Odchylka I.	Odchylka II.
AM	0, 67	0, 76
RM	0, 70	0, 64
HPM	0, 82	0, 73

Zdroj odchylky II.: *Measuring Parental Behavior towards Children's Use of Media and Screen-Devices: The Development and Psychometrical Properties of a Media Parenting Scale for Parents of School-Aged Children* (2021)

Rodiče respondenti mohli v této otázce z grafu 34: „Používá vaše dítě telefonní zařízení, tablet či počítač v těchto níže uvedených situacích?“ odpovídat z mnoha odpovědí. Celkem odpovědělo 136 respondentů. Nejvíce tedy bylo zastoupeno odpověď, že jejich dítě používá telefon pro zahnání nudy a to celkem 36 rodičů. Na dalším místě během jídla vybralo 8 respondentů a při cestování autem či MHD, na tuto odpověď odpovědělo také 9 respondentů. Dále technologie používají v restauraci, a to celkem 8 respondentů, na uklidnění 7.

Při větších kombinacích pak rodiče odpovídali, že jejich dítě používá IT v situacích jako je jízda autem či MHD a zahnání nudy, celkem 5 respondentů. Během jídla, cesta autem či MHD celkem 4 rodiče respondenti. Během jídla a zahnání nudy 3 respondenti nebo jako kulisu a jízdu autem či MHD a to 3 respondenti. Dále odpověděli, že jejich dítě používá během cesty vozidlem, během jídla a zahnání nudy, také 3 respondenti. Během jídla, na uklidnění, zahnání nudy-celkem 2.

Graf 34 Situace, ve kterých používá dítě elektronické zařízení

Dále zde jsou uvedené výroky kombinací: Aby usnulo, pro zahnání nudy. Během jídla, aby usnulo, pro zahnání nudy. Během jídla, jako kulisu, na uklidnění, zahnání nudy. Během jídla, na uklidnění. Jako kulisu, zahnání nudy. Jízda autem, MHD, na uklidnění. Jízda autem, MHD, na uklidnění, zahnání nudy. Jízda autem, MHD, V restauraci. V restauraci, jako kulisu, aby usnulo, na uklidnění, zahnání nudy. V restauraci, zahnání nudy. Každý výrok byl zodpovězen 1 respondentem.

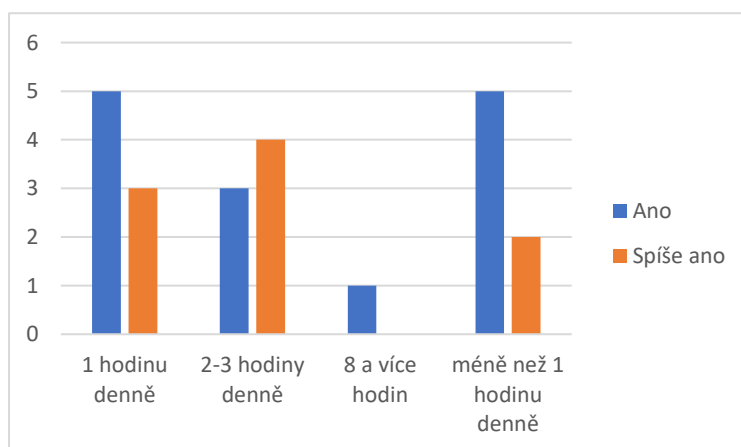
Další otázka se týkala toho, v jakých situacích rodiče používají své mobilní telefony, tablety či počítače před svými dětmi. „Při jakých uvedených činnostech použijete svůj telefon nebo jiné zařízení (např. pro volání, SMSkování, zkontrolování emailu, sledování videa) když jste se svým dítětem?“ Největší zastoupení odpovědí bylo, že používají své zařízení na hřišti a to 28, dále během jídla odpovědělo celkem 7 rodičů, když dopravuji dítě na kroužky či cestování MHD celkem 5 rodičů, a 9 rodičů odpovědělo také na to, že i dokonce při uspávání dítěte ke spánku používají telefonní zařízení, tablet či počítač. 4 odpovědi byly pro bod, když si s dítětem hraji, nebo v restauraci, 5 odpovědí. Nejméně odpovědí bylo pro to, když vypravuji své dítě do mateřské školy-celkem 2 odpovědi.

Můžeme ale pozorovat, že rodič elektronické zařízení používal ve více situacích než v jedné. Nejvíce v MHD, když někam s dítětem cestoval a na hřišti (5 odpovědí). Dále když vypravovalo své dítě do školy a když byl na hřišti (5 odpovědí). Nebo celkem 4 rodiče během jídla, nebo když byl na hřišti se svým dítětem. 3 odpovědi byly pro činnost, kdy dítě vypravovali do školy, byli na hřišti či v restauraci. 3 odpovědi jsou také pro cestu MHD, v restauraci.

Tabulka 2 Situace, při kterých použije telefon, tablet či počítač

Během jídla, cesta MHD	2
Během jídla, cesta MHD, na hřišti	2
Během jídla, cesta MHD, na hřišti, v restauraci	2
Během jídla, hra s dítětem, ukládání ke spánku, v restauraci	1
Během jídla, vypravování do školy, hra s dítětem, na hřišti	1
Během jídla, vypravování do školy, hra s dítětem, cesta MHD, na hřišti, restaurace	1
Během jídla, vypravování do školy, ukládání ke spánku, na hřišti	1
Během jídla, vypravování do školy, hra s dítětem, ukládání ke spánku, cesta MHD, na hřišti, v restauraci	1
Během jídla, na hřišti, v restauraci	1
Během jídla, ukládání ke spánku	2
Během jídla, v restauraci	2
Při ukládání ke spánku, na hřišti	1
Ukládání ke spánku, cesta MHD	1

Graf 35 Čas strávený v posledním týdnu na obrazovce-soc. síť

Z grafu 35 můžeme vidět, že pro *Ano* bylo 15 respondentů a pro *spíše ano* bylo 9 respondentů. Nejvíce, a to 6 respondentů odpovědělo, že jejich dítě v posledním týdnu bylo na technologiích méně než hodinu denně a také 6 respondentů. Celkem 3 respondenti odpověděli, že jejich dítě tráví čas na technologiích 2-3 hodiny denně a jeden respondent dokonce 8 a více hodin denně. Pro *Spíše ano* bylo 9 respondentů a nejvíce odpověděli 2-3 hodiny denně a to 4, pro jednu hodinu denně 3 respondenti a méně než hodinu denně 2 respondenti. Dále byli respondenti tázáni, jaký mají vztah k obrazovkám. Výroky zněly následovně:

1. Netrávím čas s rodinou, protože raději trávím čas s obrazovkami
2. Kvůli času strávenému s obrazovkami stíhám méně spánku.
3. Kvůli času strávenému s obrazovkami mám konflikty s blízkými.
4. Nemám užívání obrazovek pod kontrolou.
5. Ve srovnání s obrazovkami, jsou pro mě ostatní koníčky a činnosti nedůležité.
6. Když nějaké zařízení s obrazovkou přestanu používat, netrvá dlouho a vrátím se k němu.
7. Používám obrazovky i když se právě věnuji jiným činnostem. (např. práci)
8. Utrácím příliš mnoho peněz za aplikace, obsah nebo doplňky k obrazovkám.
9. Nepřestávám používat obrazovky, i když je moje výkonnost v jiných oblastech díky tomu klesá.

Na tyto výroky mohli respondenti odpovídat pomocí škály od 1-5. 1 znamená Vůbec neplatí a 5 znamená Rozhodně platí. Průměr těchto odpovědí je 1,38.

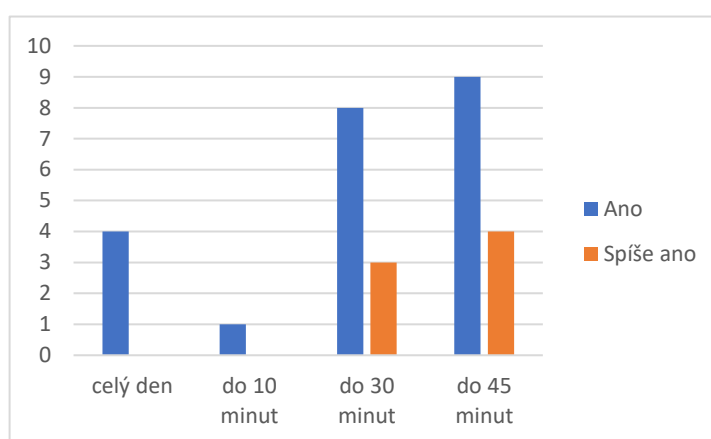
Výroky, které popisují, jak může vypadat rodičovský přístup vůči dítěti. „*Následující výroky popisují, jak může vypadat Vaše chování rodiče vůči dítěti.*“ Celkem odpovědělo 136 respondentů. Výroky:

1. Dbám na to, aby moje dítě přesně vědělo, co smí a nesmí dělat.
2. Říkám o dítěti hezké věci.
3. Dítěti říkám, jak se má chovat.
4. Dítě mi říká věci, které jsou pro něj důležité.
5. Uznávám hodně pravidel a trvám na jejich dodržování.
6. Dítěti dávám tolik svobody, kolik chce.
7. Zajímám se o to, co dítě dělá.
8. Dávám najevo, že mi na dítěti záleží a že jsem rád/a, že ho mám.
9. Dítě může jít kam chce, aniž by se mě muselo ptát na dovolení.
10. Kladu důraz na to, aby dítě dělalo přesně to, co jsem mu řekla.
11. Dávám najevo, že to, co dítě dělá, je pro mě důležité.
12. Zajímám se o to, co si dítě myslí, a rád s ním o tom mluvím.
13. Rád/a dítěti říkám, co má dělat

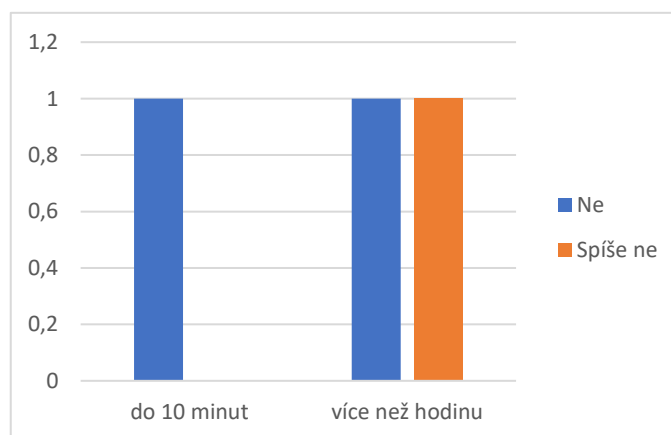
14. Zadáám dítěti práci (úkoly) a nedovolím mu dělat nic jiného, dokud není s prací hotové.
15. Dávám dítěti najevo, že ho mám rád/a.
16. Nenechávám dítě dělat, co chce.
17. Jednám s dítětem laskavě a vlídně.

Na tyto výroky mohli respondenti odpovídat pomocí škály od 1 do 5. 1 znamenala Vůbec neplatí a 5 Rozhodně platí. Průměrné odpovědi na tyto výroky bylo 4, 03.

Graf 36 Jak dlouho dokážete zabavit dítě pomocí obrazovky

Graf 37 Jak dlouho nedokážete zabavit dítě pomocí obrazovky

Následující výpis a tabulka popisuje otázku, na kterou dotazovaní odpovídali: „ Víte, na jakých sociálních sítí nejvíce trávilo čas vaše dítě?“

Nejvíce respondentů uvedlo, že jejich dítě sleduje video a to celkem 56 respondentů. Dále nejvíce vybraný bod bylo hrálo hry a sledovalo video, celkem 23 respondentů. Na dalším místě byl bod hrálo hry, celkem odpovědí bylo 13. Posledním nejhojnějším zastoupením

odpovědí bylo 10 pro *videohovor a hrálo hry*. Pro výrok *vytvářelo multimediální obsah* odpověděl 1 respondent. Další výroky jsou uvedeny v následující tabulce 2.

Tabulka 3 Výčet činností, které dítě dělá na sociálních sítích

Výroky	Počet respondentů
Mělo videohovor nebo online chat a sledovalo video	2
Vytvářelo multimediální obsah, mělo videohovor	2
Mělo videohovor, sledovalo video	2
Vytvářelo multimediální obsah, hrálo hry	2
Aktivně používalo sociální sítě	1
Mělo videohovor	1

Diskuze

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat pohled rodičů na používání sociálních sítí, kteří mají děti v předškolním věku a dochází aktivně do mateřské školy. Dalším cílem bylo prozkoumat oblast vztahu rodičů k sociálním sítím, jak přistupují k výchově ohledně trávení času na sociálních sítích.

V teoretické části se práce věnuje obecné charakteristice dítěte v předškolním věku, jaké schopnosti v rámci svého života by mělo umět. Dále se tato práce věnuje výchovným stylům rodičů, které jsou velice v přístupu ke svým dětem a jejich trávení času na obrazovkách obecně. Teoretická část této práce se také věnuje rodičům a jejich vztah k obrazovkám a možné doporučení od pediatrů, jak se svým dítětem a obrazovkami nakládat. Jsou zde i zmiňovány negativní, ale také pozitivní dopady, pro dítě, které umí zacházet buď s telefonním zařízením, ale také s tabletem či notebookem. Podkapitolou dopadů jsou také možná rizika, se kterými se může dítě na internetu setkat, jako je pornografie či kyberšikana.

Výsledky této práce ukazují, že děti dotazovaných netráví svůj čas na sociálních sítích a to celkem 66 %, spíše ne 16 %. Počet dětí, kteří tráví čas na sociálních sítích bylo 11 % a spíše ano 7 %. Dále výsledky této práce ukazují, že nejvíce zastoupenou skupinou byli rodiče, kteří mají dosažené vzdělání střední školu s maturitou nebo VOŠ. Jejich dětem svůj telefonní mobil, tablet či počítač z 65 % půjčují a z 35 % nepůjčují, protože má jejich dítě telefon, tablet či počítač vlastní. Nejvíce svoje zařízení půjčují rodiče, kteří mají střední vzdělání s maturitou či VOŠ (45 %). Většina dětí pochází z úplné rodiny (žije s vlastní matkou a otcem) 90 %, z neúplné rodiny (dítě žije pouze s matkou či otcem) 5 %, z doplněné rodiny (jeden z rodičů je nevlastní) je 4 % a děti ve střídavé péči jsou pouze z 1 %. Nejvíce trávený čas mají na obrazovkách šestileté děti, poté pětileté, pak tříleté a na posledním místě 4. Spíše tráví čas nejvíce šestileté, tříleté a čtyřleté a na posledním místě pětileté. Dále bylo zjištěno, že nejvíce má vliv mediální rodičovství restriktivní, že ty děti opravdu tolik času u té obrazovky netráví vzápětí je aktivní mediace rodičů, která se snaží vysvětlovat, jaký obsah mají vyhledávat a na čem mají svůj čas trávit.

Dále tato práce zjistila, že rodiče dokáží bavit své dítě bez pomoci elektronických zařízení více než hodinu, a to přesně 110 respondentů, 13 respondentů uvedlo do 45 minut, 11 respondentů rodičů uvedlo do 30 minut a posledním bodem do 10 minut, odpověděli 2 respondenti. Dále bylo zjištěno, že rodiče dokáží bavit své dítě pomocí elektronických zařízení po dobu 10 minut celkem 17 rodičů respondentů, více než hodinu 25 respondentů, do 45 minut 35 respondentů a do 30 minut 59 respondentů ze 136 možných. Dále se tato bakalářská práce zabývala tím, zda děti mých respondentů jsou ovlivněny svými sourozenci v používání sociálních sítích, se kterými žijí v jedné domácnosti. Celkem bylo uvedeno, že 136 rodičů má nejvíce dvě děti (jedno z nich právě chodící do mateřské školy).

Kategorie v odpovídání bylo pro jednoho sourozence, 2 a 3 a více. Celkem 47 dětí s jedním sourozencem, 8 dětí s dvěma sourozenci a 2 děti s 3 a více sourozenci nejsou ovlivněni. Ovlivněni je jen 16 dětí s jedním sourozencem, 3 děti s dvěma sourozenci a 2 děti s 3 a více sourozenci. Spíše jsou ovlivněni 18 dětí s jedním sourozencem, 5 dětí s dvěma sourozenci a 1 dítě s 3 a více sourozenci. Spíše nejsou 8 dětí s jedním sourozencem, 1 dítě s dvěma sourozenci a 2 děti s 3 a více sourozenci. Z toho tedy vyplývá, že sourozenci nejsou ovlivněni svými sourozenci v používání sociálních sítí. Zde by stálo za to se optat, zda mají toho sourozence staršího nebo mladšího. Bylo by třeba zajímavé zjistit, že starší sourozenec více toho mladšího sourozence v jeho chování ovlivňuje. Například tato bakalářská práce uvádí, že starší sourozenci jsou vzorem pro ty mladší. (Martinková, 2020) Je zajímavé doplnit i myšlenku z této práce, že sourozenci nejsou navzájem ovlivnitelní, ale jsou ovlivněni rodinnými rolami, do kterých mladší sourozenec vstoupí a své schopnosti získává také jeho socializací. Takže se to mladší dítě vlastně přizpůsobí rodinným normám. (Machová, 2014)

Dále tato práce zjistila, že děti nejvíce používají mobilní telefon, tablet či počítač pro zahnání nudy 36 dětí, při cestování 9, v restauraci či během jídla 8, v domácím prostředí také 8, na uklidnění 7 a jako kulisu 1. Nejvíce ale bylo potvrzeno, že používají elektronické zařízení ve větších kombinacích jako je: jízda MHD a pro zahnání nudy, během jídla a jízda MHD či autem. Během jídla a zahnání nudy, jako kulisu a jízdu MHD či autem nebo jízda MHD, během jídla a pro zahnání nudy. Rodiče nejvíce používají svůj telefon či jiné zařízení, když jsou se svým dítětem na hřišti a to 36, 9 rodičů používá zařízení při ukládání ke spánku, během jídla 7, když dopravuje své dítě na kroužky 5, když si s ním hraje 4 a když ho vypravuje do školy 2. To by znamenalo, že z menšího procenta rodiče nedokáží zabavit své dítě jinou metodou, jako například při jídle v restauraci, či při cestování dopravním prostředkem. Předpokládám, že když své děti uspávají, tak jim z toho telefonu či jiného zařízení čtou rodiče pohádky, což by se také dalo určitě nahradit klasickou knihou. Také je důležité zmínit, že když si se svým dítětem hrají, tak není nutné, aby si zrovna ten rodič hrají s dítětem na mobilu, ale rozvíjel motorické dovednosti na hračkách, které jsou jim více uzpůsobeny. Můžu asi také i konstatovat, že děti napodobují používání telefonních zařízení stejně jako rodiče-viz během jídla. Rodiče tedy nejvíce používají elektroniku, když jsou s dětmi na hřišti, to by mohlo evokovat napodobení u dětí, když se nudí, tak si ten telefon, tablet či počítač vynutí.

Dle výzkumu, ze kterého jsou čerpány otázky byly uvedeny, že jsou riskantní (když používá dítě zařízení-při cestování, během jídla, na uklidnění, aby usnulo jako kulisu při plnění povinností). V této práci vyšlo, že nejvíce používají děti elektronické zařízení pro zahnání nudy, při cestování autem či MHD, pro uklidnění. Takže pro porovnání jsou mezi mými respondenti děti, kteří používají elektronické zařízení riskantně či škodlivě.

Zde jsem udělala chybu, protože, když jsem se na začátku dotazníku ptala, zda jejich děti tráví čas na sociálních sítích, měla jsem se přímo optat, jestli tráví čas na Facebooku, Instagramu-to znamená více to specifikovat a napsat do toho dotazníku, že ti, kteří odpověděli, že netráví, tak nezaškrtovat v dalších otázce, kde se ptám, na jakých sociálních sítích ten čas tráví.

Z toho vyplývá, že ti rodiče, kteří dali, že jejich děti čas na sociálních sítích netráví, v další otázce (na jakých sociálních sítích ten čas tráví) vlastně potvrdili to, že na nich ten čas tráví. Spíše to je moje nedůslednost, že jsem to více nespecifikovala a nevysvětlila, co vlastně po těch respondentech potřebuji. Já si myslím, že tolik nezáleží na situacích, kdy rodič svoje zařízení použije, ale obecně, jak moc za den ten telefon on použije a jak dlouho na něm je. To je asi pro dítě mnohem větší šance, že na svém mobilu či jiném elektronickém zařízení do budoucna bude taktéž.

Dále bylo také důležité pro tento výzkum, jak dlouho děti mých respondentů tráví čas na obrazovce (telefon, tablet či počítač) za poslední týden. 24 respondentů uvedlo, že tráví čas před obrazovkou, časově nejvíce 9 pro hodinu denně, dále méně než hodinu denně celkem 7, také 7 dětí strávilo na obrazovce 2-3 hodin denně a pouze jeden byl 8 a více hodin. Dále bylo zjištěno, že covidové opatření změnilo *málo* 42 respondentů v používání elektronických zařízení, dále *vůbec* 39 respondentů a *středně* 16 dětí respondentů a *hodně* také 16 dětí mých respondentů.

Celkem 42 rodičů odpovědělo, že jsou ovlivněni *málo*, pro odpověď *vůbec* bylo 39 rodičů, pro bod *středně* odpovědělo 38 a celkem 16 respondentů odpovědělo 16 rodičů. Se srovnávacím výzkumem, jejichž cílovou skupinou byli starší děti, kteří aktivně docházeli do školy, ale vzhledem k tomu, že v té době byla pandemie COVID-19, tak to na děti mělo mnohem větší vliv než na moje předškolní děti, které nemusely být denně připojeni na distanční výuce.

A posledním bodem pro vyhodnocení této práce jsou škály, které jsem měla možnost použít na základě domluvy s panem doktorem Jaroslavem Vackem, který se mnou práci konzultoval. Škála pochází z výzkumu z roku 2021, který důkladně analyzoval literaturu o rodičovské mediaci. Identifikovali mnoho různých škál, ale tato byla pro mou práci nejvhodnější. Z obdržených dat jsem z každých výroků vypočítala průměr a u té první dokonce odchylku, která znázorňuje, zda můj vzorek je podprůměrný, průměrný či nadprůměrný v mediálním rodičovství.

Pro porovnání ze škály této bakalářské práce a výzkumu, ze kterého jsem se inspirovala. Z výše uvedeného grafu číslo 33 můžeme poznat, že průměrně jsou u dívek nejvíce rodiče, kteří zastupují restriktivní mediaci (4, 26), dále aktivní mediaci (4, 22) a na posledním místě hyperprotektivní mediaci (3, 53).

U chlapců jsou průměry aktivní mediace (4, 22), a restriktivní mediace (4, 20) průměrně totožné a hyperprotektivní (3, 41) na posledním místě. Celkem průměr bez rozdílu pohlaví pro Aktivní mediaci je 4, 22. Pro Restriktivní mediaci 4, 24 a pro hyperprotektivní mediaci 3, 47. Ve výzkumu vyšlo pro AM 3, 90 pro RM 3, 87 a pro HPM 2, 66. Odchylka pro mou práci byla pro AM 0, 67, RM 0, 70 a pro HPM 0, 82. To znamená, že většina je průměrných ve svém přístupu ke svému dítěti. (Measuring Parental Behavior towards Children's Use of Media and Screen-Devices: The Development and Psychometrical Properties of a Media Parenting Scale for Parents of School-Aged Children, 2021)

Pro další dvě škály jsou vypočítány pouze průměry. Z výroků, jaký mají vztah k obrazovkám. Opět respondenti mohli odpovídat ve škále od 1-5. 1 bylo pro vůbec neplatí a 5 pro rozhodně platí. Průměrná hodnota těchto odpovědí je 1, 38. Další škála se zabývala tím, jaký mají vztah rodiče ke svým dětem. Na tyto výroky mohli respondenti odpovídat pomocí škály od 1 do 5. 1 znamenala Vůbec neplatí a 5 Rozhodně platí. Průměrné odpovědi na tyto výroky bylo 4, 03.

Tato práce by mohla být implikována pro preventivní programy do mateřských škol a rodiče jejich dětí, kde by bylo potřebné zdůraznit, že je mnoho metod, jak zabavit své dítě bez pomoci elektronických zařízení. I přesto, že výsledky mé práce vyšly uspokojivě, tak si myslím, že někdy rodiče ani neví, jaká rizika mohou na dítě tzv. „číhat“ na internetu už od útlého věku. Každodenní používání těchto moderních technologií může v budoucnu vést k netolismu – závislosti na internetu, kdy se v mozku dějí změny a dochází k vyplavování dopaminu, který právě způsobuje tvorbu závislosti.

Záleží také na stráveném času na těchto zařízeních. Pokud by to přesahovalo více než tři až čtyři hodiny za den, byla by zde otázka, zda by se nejednalo o jiný problém, jako jsou například deprese či jiné problémy tohoto typu. Je ale také důležité podotknout, že žijeme v době, kdy je důležité umět s telefonním zařízením, tabletem či počítačem, ale určitě to není vhodné v tak útlém věku, ale rozvíjet tuto dovednost až ve vyšším věku, protože v této společnosti to je víceméně normou vlastnit telefon, tablet či počítač a stojím spíše za tím, že by děti si měly užívat své dětství bez elektronických zařízení.

Doporučila bych pro další výzkum zaměřit se více na obsah, které dítě v tomto věku vyhledává, zda se například věnuje i vzdělávacím činnostem nebo jen kouká na videa či hraje hry. Také by bylo zajímavé, kdyby se použil stejný vzorek dětí, které právě teď chodí do mateřské školy a znovu by se provedl tento výzkum, až budou docházet na základní školu, jestli jejich rodiče například polevíli ve svých nárocích nebo naopak.

Závěr

Je obecně známo, že rodiče mají vliv na své děti již od narození, takže u takového tématu to nebude ani výjimkou. Nejvíce půjčují své elektronické zařízení dětem rodiče, kteří mají střední vzdělání s maturitou. Nejvíce tráví čas na obrazovkách 6 ti leté děti. Dále bylo zjištěno, že většina rodičů zabavuje své dítě do 45 minut bez pomoci svých elektronických zařízení. Naopak dokáží zabavit své dítě pomocí svého zařízení do 35 minut. Dále tato práce zjistila, že děti v předškolním věku nejsou ovlivněni v používání jakékoliv obrazovky ovlivnitelné jejich sourozenci, tudíž nekopírují jejich chování. Ovlivnění se neprokázalo u sourozenců, ale ani vlivem covidových opatření. Bylo dále zjištěno, že děti nejvíce používají elektronické zařízení ve chvílích, kdy se nudí, při cestování dopravním prostředkem, během jídla a na uklidnění. Tyto všechny výroky až na zahrnutí nudy jsou pro ně velice riskantní ne-li škodlivé pro vznik závislosti na elektronických zařízeních. Rodiče používají své telefonní mobily, tablet či počítač nejvíce, když jsou na hřišti se svým dítětem, dále když dopravují své děti na kroužky, při uspávání svého dítěte nebo v restauraci. Čas strávený na obrazovce předškolním dítětem je nejvíce hodinu denně, dále méně než hodinu denně. Dále bylo zjištěno, že dotazování jsou nejvíce zastoupeni v přístupu aktivní mediace a restriktivní mediace. Jejich přístup k obrazovkám je nejvíce zastoupená pro odpověď, která je v průměru blízká hodnotě, která vypovídá o uspokojivém výsledku, že tyto výroky nepodporují. Dále bylo zmapován vztah k dětem respondentů, jejich chování v průměrné hodnotě opět velice uspokojivé.

Citace

Coyne Sarah, M., Radesky J., Collier M. K., Gentile A. D., Linder Ruh J., Nathason I., A., Rasmussen E, E., Reich M., S., Rogers, J. (2017). *Pediatrics, Office Journal od the American Academy od Pediatrics: Parenting and Digital media*, 113. [cit. 2022-03-12] Dostupné z: https://scholar.google.com/scholar_lookup?title=Parenting+and+Digital+Media&author=Coyne,+S.M.&author=Radesky,+J.&author=Collier,+K.M.&author=Gentile,+D.A.&author=Linder,+J.R.&author=Nathason,+A.I.&author=Rasmussen,+E.E.&author=Reich,+S.M.&author=Rogers,+J.&publication_year=2017&journal=Pediatrics&volume=140&pages=S112%E2%80%93S116&doi=10.1542/peds.2016-1758N

Černá, A. (2014). Online obtěžování a kyberšikana. In Ševčíková a kol. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internet*. (1st ed., s. 124). Grada Publishing.

Černá, A. (2013). *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. Grada Publishing, a.s.

Česká televize. (2017,). *Děti stále více trápí kratkozrakost. Oči jim kazi i dlouhé sledování tabletů a mobilů*. ČT24 - Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR - Česká televize. [cit. 2022-01-04] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2271160-deti-stale-vice-trapi-kratkozrakost-oci-jim-kazi-i-dlouhe-sledovani-tabletu-a-mobilu>

Český statistický úřad (2021). Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci 2021. [cit. 2022-02-2] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/domacnosti_a_jednotlivci

Karásková Ulbertová, Z. (2012). Děti a online rizika: sborník studií. 1. vyd. Praha: Sdružení Linka bezpečí [cit. 2022-03-25] Dostupné z: <http://www.vyzkummladez.cz/zprava/1378730032.pdf>

Kopecký, K. *Digitální rodičovství – starý koncept v novém kabátě*. (2015). [cit. 2022-01-15] Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/1012-digitalni-rodicovstvi>

Kopecký, K., Szotkowski R. (2017) *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. [cit. 2022-01-04]. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/96-sexting-a-rizikove-seznamovani-2017/file>

Kořá, J. (2015) Jak je možné rozumět pojmu socializace? In Jedlička, R. et al., *Poruchy socializace u dětí a dospívajících, prevence životních selhání a krizová intervence*. (1st ed., s. 19). Grada Publishing a.s., 2015

Kulíšek, P. (2002). Problémy teorie raného citového přilnutí. Faktory ovlivňující kvalitu citového přilnutí. *Československá psychologie*, 44(5),414. Fakulta sociálních studií, Brno. [cit. 2022-03-15] Dostupné z: <https://sancedetem.cz/publikace/problemy-teorie-raneho-citoveho-prilnuti-attachment>

KOUCUN, J (n.d.). Negativa vstupu ICT do vzdělávání. [cit. 2022-12 19]. Dostupné na https://it.pedf.cuni.cz/strstud/edutech/2010_Kocun/

Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie*. Grada Publishing a.s.

Lukavská, K., Vacek, J., Hrabec, O., Božík, M., Slussareff, M., Píšová, M., Kocourek, D., Svobodová, L., Gabrhelík, R. (2021). *Measuring Parental Behavior towards Children's Use of Media and Screen-Devices: The Development and Psychometrical Properties of a Media Parenting Scale for Parents of School-Aged Children*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. [cit. 2022-01-04] Dostupné z: <https://www.mdpi.com/1660-4601/18/17/9178/htm>

Machová, M. (2014). *Role mladšího sourozence v rodině, očekávání a vztahy*. [Bakalářská práce, Západočeská univerzita Plzeň]. Digitální knihovna ZČU. Dostupné z: https://otik.zcu.cz/bitstream/11025/12686/1/Miluse_Machova_BP_2014.pdf

Mareš, J. Čáp, J. (2021) *Psychologie pro učitele*. Portál.

Martinková, K. (2020). *Vztahy v rodině po narození mladšího sourozence*. [Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci]. Vysokoškolské kvalifikační práce, Theses. Cz. Dostupné z: <https://theses.cz/id/cmls4f/37178332>

Maříková, Hana. (2004) *Rodina: proměny mateřství, otcovství a rodičovství*. In: VALDROVÁ, Jana a kol. *Abc feminismu*. (1st. ed.) Brno: Nesehnutí.

Mertin, V., Gillernová, I. (2010). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Portál.

Mihál, V. (2012). *Pediatric pro praxi*. Dopad televize na vývoj dítěte. [cit. 2022-03-27] z: https://www.pediatricpropraxi.cz/artkey/ped-201204-0021_Dopad_televize_na_vyvoj_ditete.php

Pobořilová, M. (2012). *Virutální dětská pornografie*. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. [cit. 2022-01-04] Dostupné z: <https://web-p-ebsohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/detail/detail?vid=1&sid=ce6a492d-4501-4abe-8df30ab0875078db%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHNNoaWlmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVob3N0LWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#AN=93648919&db=lgs>

Pöslová, B. (2020). *Tolerantní výchova*. Grada Publishing, a.s.

Řezníčková. (2017). *ICT v předškolním vzdělávání*. Knihovna Jiřího Mahena v Brně. [cit. 2022-02-02] Dostupné z: <https://impulsy.kjm.cz/impulsy-pdf/?id=140>

Slussareff, Lukavská. (2021). *Technologie a děti: současná doporučení pro pediatrii*. [cit. 2022-01-06] Dostupné z: https://www.pediatriepropraxi.cz/artkey/ped-202102-0007_technologie_a_deti_soucasna_doporuceni_pro_pediatrii.php

Spitzer, M. (2014) *Digitální demence*. Brno: Host.

Šmahel, D. (2014). Děti na internetu. In Ševčíková a kol. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. (1st ed., s. 124). Grada Publishing.

Vágnerová, M., & Lisá, L. (2021). *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Charles University in Prague, Karolinum Press.

Seznam grafů a tabulek

Graf 1 Domácnosti v ČR s počítačem.....	15
Graf 2 Počet notebooků v domácnosti.....	16
Graf 3 Počet tabletů v domácnosti.....	16
Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	25
Graf 5 Půjčení zařízení dle vzdělání.....	25
Graf 6 Statusy rodin.....	26
Graf 7 Media-parenting ve věkových kategoriích	26
Graf 8 Media-parenting v půjčování zařízení	26
Graf 9 Trávení času na sociálních sítích dle věku	27
Graf 10 Trávení času na sociálních sítích dle počtu sourozenců	27
Graf 11 Počet dětí, které vlastní či nevlastní telefon, tablet či počítač.....	28
Graf 12 S dítětem si povídám o tom, kolik času trávím s obrazovkami.....	29
Graf 13 Dítě vidí, že dokážu kontrolovat dobu, kterou strávím s obrazovkami.....	29
Graf 14 Dítěti vysvětluji, jaký obsah je pro něj vhodný.....	30
Graf 15 Dítěti pomáhám vyhledávat vhodný obsah.....	30
Graf 16 Před dítětem konzumuji obsah, který je pro ni/něj vhodný	31
Graf 17 S dítětem si povídám o tom, při jakých situacích obrazovku používá.....	31
Graf 18 Dítěti vysvětluji, ve kterých situacích používání obrazovky je a není vhodné	32
Graf 19 Rodič pomáhá svému dítěti najít vhodné situace, ve kterých může obrazovku používat	32
Graf 20 Máme dohodnutá pravidla, kolik času dítě stráví s obrazovkami	33
Graf 21 Nenechám dítě s obrazovkou déle, než máme dohodnuto	33
Graf 22 Všimám si toho, co dítě prostřednictvím obrazovky konzumuje	34
Graf 23 Máme dohodnutá pravidla, čemu se dítě na obrazovce smí a nesmí věnovat.....	34
Graf 24 Nenechávám dítě konzumovat jiný obsah než ten, na kterém jsme se domluvili	35
Graf 25 Všimám si, v jakých situacích dítě sleduje a používá obrazovky	35
Graf 26 Máme pravidla, v jakých situacích dítě smí a nesmí sledovat obrazovky	36
Graf 27 Nenechám dítě sledovat nebo používat obrazovky mimo dohodnuté situace.....	36
Graf 28 Tajně kontroluji, co a kdy dítě na obrazovce sledovalo nebo jaké aplikace používalo	37
Graf 29 Dítěti dávám najevo, že používat obrazovky je podle mě ztráta času	37
Graf 30 Neustále kontroluji, čemu se dítě na obrazovce věnuje	38
Graf 31 Pravidla nastavujeme tak, aby dítě nepoužívalo obrazovky pro zábavu téměř vůbec	38
Graf 32 Ovlivnění trávení času na sociálních sítích covidovými opatřeními	39
Graf 33 Průměry z AM, RM a HPM.....	39
Graf 34 Situace, ve kterých používá dítě elektronické zařízení.....	41
Graf 35 Čas strávený v posledním týdnu na obrazovce-soc. síť	42
Graf 37 Jak dlouho dokážete zabavit dítě pomocí obrazovky	44
Graf 38 Jak dlouho nedokážete zabavit dítě pomocí obrazovky.....	44
Tabulka 1 Odchytky	40
Tabulka 2 Situace, při kterých použije telefon, tablet či počítač	42
Tabulka 3 Výčet činností, které dítě dělá na sociálních sítích	45

Přílohy

Dotazník k bakalářské práci

Dobrý den,

jmenuji se Iva Partlová a jsem studentkou posledního ročníku 1. lékařské fakulty v Praze a studuji bakalářský obor Adiktologie, který se věnuje závislostem jako jsou např.: alkohol, marihuana, pervitin ale také například závislost na digitálních obrazovkách.

Ráda bych vás poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží k praktické části mé bakalářské práce, která se jmenuje: Efekt rodičovské výchovy u předškolních dětí na sledovanosti sociálních sítí. Sleduji vzorce chování rodičů, které jsou přenášeny na malé děti při používání telefonních mobilů, tabletů, počítače a konzolí.

Podmínkou vyplnění tohoto dotazníku je to, že máte dítě v předškolním věku. Výsledky tohoto dotazníku jsou anonymní a po přepsání dat do excelu, budou smazány. Tím, že vyplníte tento dotazník, automaticky souhlasíte se zpracováním dat.

Mockrát děkuji za váš čas věnovaný vyplnění dotazníku.

Otázky:

1. Vaše dítě je:

Dívka

Chlapec

2. Jak je staré Vaše dítě:

3

4

5

6

3. Tráví vaše dítě na čas na sociálních sítích?

Ano

Spíše ano

Ne

Spíše ne

Nevím

Jiná: _____

4. Má Vaše dítě vlastní telefon, tablet, počítač?

Ano

Ne

5. Pokud ne, půjčujete jim vlastní zařízení?

Ano

Ne

6. Dokážete bavit své dítě bez pomoci elektronických zařízení?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

7. Pokud ano, spíše ano, jak dlouho?

- do 10 minut
- do 30 minut
- do 45 minut
- více než hodinu
- jiné: _____

8. Jak dlouho zabavujete své dítě pomocí elektronických zařízení?

- do 10 minut
- do 30 minut
- do 45 minut
- více než hodinu
- jiné: _____

9. Uveďte prosím Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou nebo VOŠ
- Vysokoškolské

10. Uveďte Váš vztah k dítěti, o kterém dotazník vyplňujete: Zvolte jednu z následujících odpovědí:

- Matka
- Otec
- Partnerka/manželka otce (macecha)
- Partner/manžel matky (otčím)
- Opatrnovnice
- Opatrovník
- Jiná: _____

11. Vyberte z následujících možností jednu, která nejlépe odpovídá současné rodinné situaci dítěte:

- Úplná rodina (matka a otec dítěte žijí v jedné domácnosti)
- Neúplná rodina (dítě žije pouze s matkou nebo s otcem)
- Doplňená rodina (dítě žije s matkou a jejím novým partnerem, resp. s otcem a jeho novou partnerkou)
- Dítě žije ve střídavé péči

12. Žije Vaše dítě v jedné domácnosti s dalšími sourozenci?

- Ano
- Ne

13. Kolik má Vaše dítě sourozenců?

- 1
- 2
- 3 a více

14. Máte pocit, že vaše dítě je ovlivněno svým sourozencem nebo sourozenci, ve sledování sociálních sítích, že se po něm tzv. "opičí?"

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne
- Jiná: _____

15. V této části jsou různé výroky, které popisují, jak přistupujete k dětskému užívání telefonu, tabletu, počítači, atd. Za každý výrok prosím, napište číslici od 1-5.

1-rozhodně platí, 2-spíše platí, 3-tak napůl, 4-spíše neplatí, 5-vůbec neplatí

1. S dítětem si povídám o tom, kolik času tráví s obrazovkami.
2. Dítě vidí, že dokážu kontrolovat dobu, kterou strávím s obrazovkami.
3. Dítěti vysvětluji, jaký obsah je pro něj vhodný (např. jaká videa, jaké hry, jaké aplikace, jaké webové stránky, jaké články a obrázky).
4. Dítěti pomáhám vyhledávat vhodný obsah (např. videa, hry, aplikace, webové stránky, články a obrázky).
5. Tajně kontroluji, co a kdy dítě na obrazovce sledovalo nebo jaké aplikace používalo.
6. Před dítětem konzumuji pouze takový obsah (např. videa, hry, aplikace, webové stránky, články a obrázky), který je pro něj/ni vhodný.
7. S dítětem si povídám o tom, jakým způsobem používá obrazovky (např. před spaním, při učení, při jídle...).
8. Dítěti vysvětluji, ve kterých situacích používání obrazovek je a není vhodné.
9. Dítěti pomáhám najít vhodné situace, ve kterých může používat obrazovky.
10. Dítěti dávám najevo, že používat obrazovky je podle mě ztráta času.
11. Máme dohodnutá pravidla, kolik času dítě stráví s obrazovkami.
12. Nenechám dítě s obrazovkou déle, než máme dohodnuto.
13. Všímám si toho, co dítě prostřednictvím obrazovky konzumuje (např. na jaká videa se dívá, jaké hry hraje, jaké aplikace používá, jaké články a obrázky).
14. Máme dohodnutá pravidla, čemu se dítě na obrazovce smí a nesmí věnovat (kterým hrám, videím, aplikacím, textům, obrázkům...).
15. Neustále kontroluji, čemu se dítě na obrazovce věnuje.
16. Nenechám dítě konzumovat jiný obsah než ten, na kterém jsme se domluvili.
17. Všímám si, v jakých situacích dítě sleduje a používá obrazovky.
18. Máme pravidla, v jakých situacích dítě smí a nesmí sledovat a používat obrazovky.
19. Nenechám dítě sledovat nebo používat obrazovky mimo dohodnuté situace.
20. Pravidla nastavujeme tak, aby dítě nepoužívalo obrazovky pro zábavu téměř vůbec.

16. Víte, na jakých sociálních sítích nejvíce trávilo čas vaše dítě?

Aktivně používalo sociální sítě (facebook, instagram, tiktok...) - tj. nahrávalo obsah, upravovalo profil, prohlíželo obsah, komunikovalo s ostatními uživateli apod.

Vytvářelo nějaký multimediální obsah (např. nahrávalo video, pořizovalo či upravovalo fotografie apod.), případně sdílelo obsah na sociálních sítích

Mělo videohovor nebo online chat (např. přes Facetime, Skype, Zoom, Google Hangout, Google Meet apod.), případně telefonovalo, SMSkovalo

Hrálo hry (na počítači, na mobilu, na konzoli, na přenosné konzoli apod.)

Sledovalo video (např. pořad v televizi, film, video klipy na YouTube, Netflixu, Amazon Prime, Hulu, TikToku apod.)

Jiná: _____

17. Prosím vyjádřete, nakolik pro Vás platí následující výroky popisující vztah k obrazovkám (např. k počítači, smartphonu, tabletu atd.). Při zvažování odpovědí vynechávejte používání obrazovek pro účely práce či povinností.

Za každý výrok prosím, napište číslici od 1-5.

1-rozhodně platí, 2-spíše platí, 3-tak napůl, 4-spíše neplatí, 5-vůbec neplatí

1. Netrávím čas s rodinou, protože raději trávím čas s obrazovkami.
2. Kvůli času strávenému s obrazovkami stíhám méně spánku.
3. Kvůli času strávenému s obrazovkami mám konflikty s blízkými.
4. Nemám užívání obrazovek pod kontrolou.
5. Ve srovnání s obrazovkami, jsou pro mě ostatní koníčky a činnosti nedůležité.
6. Když nějaké zařízení s obrazovkou přestanu používat, netrvá dlouho a vrátím se k němu.
7. Používám obrazovky i když se právě věnuju jiným činnostem (např. práci).
8. Utrácím příliš mnoho peněz za aplikace, obsah nebo doplňky k obrazovkám.
9. Nepřestávám používat obrazovky, i když moje výkonnost v jiných oblastech díky tomu klesá.

18. Následující výroky popisují, jak může vypadat Vaše chování rodiče vůči dítěti.

Za každý výrok prosím, napište číslici od 1-5.

1-rozhodně platí, 2-spíše platí, 3-tak napůl, 4-spíše neplatí, 5-vůbec neplatí

1. Dbám na to, aby moje dítě přesně vědělo, co smí a nesmí dělat.
2. Říkám o dítěti hezké věci.
3. Dítěti říkám, jak se má chovat.
4. Dítě mi říká věci, které jsou pro něj důležité.
5. Uznávám hodně pravidel a trvám na jejich dodržování.
6. Dítěti dávám tolik svobody, kolik chce.
7. Zajímám se o to, co dítě dělá.
8. Dávám najevo, že mi na dítěti záleží a že jsem rád/a, že ho mám.
9. Dítě může jít kam chce, aniž by se mě muselo ptát na dovolení.
10. Kladu důraz na to, aby dítě dělalo přesně to, co jsem mu řekl/a.
11. Dávám najevo, že to, co dítě dělá, je pro mě důležité.
12. Zajímám se o to, co si dítě myslí, a rád s ním o tom mluvím.
13. Rád/a dítěti říkám, co má dělat.
14. Zadávám dítěti práci (úkoly) a nedovolím mu dělat nic jiného, dokud není s prací hotové.
15. Dávám dítěti najevo, že ho mám rád/a.
16. Nechávám dítě dělat, co chce.
17. Jednám s dítětem laskavě a vlídně.

19. Při jakých uvedených činnostech použijete svůj telefon nebo jiné zařízení (např. pro volání, SMSkování, zkontrolování emailu, sledování videa) když jste se svým dítětem:

- Během jídla
- Když vypravujete dítě do školy
- Když si s dítětem hrajete
- Při ukládání dítěte ke spánku
- Když je dopravujete na kroužky nebo cestujete MHD
- Na hřišti
- V restauraci
- Jiná: _____

20. Kolik hodin denně Vaše dítě v uplynulém týdnu obvykle strávilo před obrazovkou telefonu, tabletu, horní konzole?

- Méně než 1 hodinu denně
- 1 hodinu denně
- 2-3 hodiny denně
- 4-7 hodin denně
- 8 a více hodin denně
- Jiná: _____

21. Používá vaše dítě telefonní zařízení, tablet či počítač v těchto níže uvedených situacích?

- Během jídla
- Při plnění povinností
- Při cestování MHD, autem
- V restauraci
- Jako kulisu při jiných hrách (např. příprava do školky,...)
- Aby usnulo
- Na uklidnění
- Pro zahnání nudy
- Jiná: _____

22. Do jaké míry bylo ovlivněno trávení volného času vašeho dítěte současnými covidovými opatřeními?

- Vůbec
- Málo
- Středně
- Hodně